

สู่ทางและโอกาสการส่งออก และผลกระทบจากการมีเขตการค้าเสรีอาเซียน

อุตสาหกรรมแก้วและกระจก

ฝ่ายเศรษฐกิจรายสาขา
สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

รายงานฉบับสมบูรณ์

เรื่อง

**คู่มือและโอกาสการส่งออก
และผลกระทบจากการมีเขตการค้าเสรีอาเซียน
(สำหรับอุตสาหกรรมแก้วและกระจก)**

เสนอต่อ

สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

โดย

ดร.ปรางกร อาภาศิลป์

**ฝ่ายแผนงานเศรษฐกิจรายสาขา
สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย**

พฤศจิกายน 2539

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	i-iii
1. คำนำ	1
2. ความเป็นมาและลักษณะการผลิตกระจก	2
3. โครงสร้างตลาดและการแข่งขัน	6
4. การค้าระหว่างประเทศ	9
4.1 สภาพตลาดโลกของกระจก	9
4.2 โครงสร้างการส่งออกของไทย	10
4.3 โครงสร้างการนำเข้า	13
5. โครงสร้างภาษีนำเข้ากระจกของกลุ่มประเทศอาเซียน	18
6. ผลกระทบของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน	25
7. ข้อเสนอแนะ	40
บรรณานุกรม	47

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. กำลังการผลิตกระจกแผ่นของประเทศไทย เงินลงทุน	3
2. โครงสร้างต้นทุนการผลิตกระจก	4
3. กำลังการผลิตกระจกแผ่นของบางประเทศในทวีปเอเชีย และทวีปออสเตรเลีย	11
4. มูลค่าและสัดส่วนการส่งออกกระจกของไทยจำแนกตามประเทศปลายทาง ปี 2534-2537	12
5. โครงสร้างการส่งออกกระจกของไทยจำแนกตามประเทศปลายทาง ปี 2534 ปี 2536 และปี 2537	14
6. มูลค่าและสัดส่วนการนำเข้ากระจกของไทยจำแนกตาม ประเทศผู้ส่งออก ปี 2534-2537	15
7. โครงสร้างการนำเข้ากระจกของไทยจำแนกตามประเทศผู้ส่งออก ปี 2534 และปี 2536	16
8. อัตราภาษีขาเข้ากระจกแผ่นจากกลุ่มประเทศอาเซียน ธันวาคม 2536	19
9. เปรียบเทียบราคาก่อนนำเข้าจากต่างประเทศกับราคาภายในประเทศ	21
10. ตารางการลดภาษีสินค้าที่อยู่ภายใต้แผนการลดภาษีแบบเร่งด่วน (เฉพาะสินค้าที่มีภาษีขาเข้าเกิน 20%)	23
11. เปรียบเทียบต้นทุนการผลิตด้านพลังงาน ค่าจ้างและอัตราดอกเบี้ย	26
12ก. ปริมาณและมูลค่าส่งออกกระจกของอินโดนีเซียไปแหล่งต่างๆ	28
12ข. ปริมาณและมูลค่าส่งออกกระจกของอินโดนีเซียและประเทศอาเซียนอื่นๆ	29
13ก. ปริมาณและมูลค่านำเข้ากระจกของอินโดนีเซียจากแหล่งต่างๆ	30
13ข. ปริมาณและมูลค่านำเข้ากระจกของอินโดนีเซียจากประเทศไทยและ ประเทศอาเซียนอื่นๆ	31

ตารางที่	หน้า
14. เปรียบเทียบราคานำเข้า c.i.f. เฉลี่ยของกระจกโฟลทจากอินโดนีเซีย และจากตลาดโลก ปี 2535-2536 และแนวโน้มราคานำเข้า	33
15. เปรียบเทียบต้นทุนการผลิตกระจกโฟลทกับราคานำเข้าเฉลี่ย c.i.f. ของกระจกจากอินโดนีเซีย ณ ระดับอัตราภาษีนำเข้าต่างกัน	35
16. ดุลการค้ากระจกของไทยในปี 2535 และปี 2536	38
17. อัตราภาษีขาเข้าวัตถุดิบที่ใช้ผลิตกระจก	41
18. อัตราอากรขาเข้า กลุ่มแก้ว เซรามิค ของทำด้วยหิน พลาสติก ซีเมนต์ แอสเบสทอส ไมกา และอัญมณี ปี 2538	46

บทคัดย่อ

อุตสาหกรรมแก้วและกระจก*

ในอดีตที่ผ่านมา อุตสาหกรรมกระจกของไทยเป็นอุตสาหกรรมที่มีโครงสร้างการผลิตและการตลาดที่ผูกขาดโดยบริษัทผู้ผลิตรายใหญ่รายเดียว ปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดการผูกขาดดังกล่าวได้แก่ นโยบายของรัฐที่ให้ความคุ้มครองอุตสาหกรรมนี้โดยใช้มาตรการภาษีศุลกากร การจำกัดจำนวนโรงงานมาตรการส่งเสริมการลงทุน ทำให้ผู้ผลิตมีอำนาจในการกำหนดราคาอย่างเต็มที่ เหตุผลสำคัญที่รัฐต้องดำเนินการคุ้มครองอุตสาหกรรมกระจกด้วยการตั้งอัตราภาษีสูงถึงร้อยละ 50 เพราะการผลิตในอุตสาหกรรมกระจกต้องใช้เทคโนโลยีสูงและดำเนินการผลิตต่อเนื่องตลอด 24 ชั่วโมง จำเป็นต้องมีการประมาณการระดับผลผลิตให้เหมาะสม หากมีผลผลิตเกินกว่าความต้องการในประเทศ ก็มักจะเกิดการท่วมตลาด ส่งผลให้ราคากระจกในตลาดโลกถูกกว่าราคาในประเทศ

หลังปี 2535 โครงสร้างตลาดกระจกของไทยเปลี่ยนไปเป็นตลาดที่มีผู้แข่งขันน้อยราย เนื่องจากมีผู้ผลิตรายใหม่เข้ามาในตลาด การที่มีผู้แข่งขันรายใหม่เพิ่มขึ้นประกอบกับการลดอัตราภาษีนำเข้าจากร้อยละ 50 เหลือร้อยละ 30 ตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน น่าจะทำให้ราคากระจกในประเทศลดลง แต่ยังไม่ปรากฏหลักฐานที่ชัดเจนว่ามีการแข่งขันด้านราคาเกิดขึ้นในตลาดกระจกไทย ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผลสำคัญ 2 ประการคือ ประการแรก การที่บริษัทใหญ่เป็นผู้นำราคาและมีกำลังการผลิตมากกว่า 2 เท่าของอีกบริษัท ทำให้บริษัทใหม่ต้องกำหนดราคาตามบริษัทใหญ่ เพราะหากตั้งราคาต่ำกว่าอาจก่อให้เกิดสงครามราคาได้ ประการที่สอง ข้อจำกัดในการนำเข้า เนื่องจากปริมาณสั่งซื้อที่ไม่มากพอ ทำให้ผู้นำเข้าไม่สามารถสั่งซื้อโดยตรงจากโรงงานในอินโดนีเซียได้ ต้องสั่งซื้อกระจกผ่านบริษัทนำเข้า 2 ราย แม้ราคานำเข้าบวกภาษีและค่าใช้จ่ายอื่นๆจะต่ำกว่าราคาในประเทศประมาณร้อยละ 10 ก็ตาม

ปัจจุบันกำลังการผลิตรวมของบริษัทผู้ผลิตกระจกไทยในปี 2538 เท่ากับ 11.4 ล้านหีบต่อปี โดยบริษัทเหล่านี้ ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนทั้งสิ้นและมีเงื่อนไขกำหนดให้ต้องส่งออกสินค้าร้อยละ 50 ตลาดส่งออกหลักในปี 2536 ได้แก่ ฮองกง ไต้หวัน เกาหลีใต้ (รวมสัดส่วนการส่งออกไปยัง 3 ประเทศร้อยละ 32) ญี่ปุ่นร้อยละ 11.4 สิงคโปร์ร้อยละ 10.6 มาเลเซียร้อยละ 6 นอกจากนี้ไทยยังสามารถส่งออกระเบิดไฟพลทไปยังอินโดนีเซียเพิ่มขึ้นจาก

* โดย ดร.ปรภากร อากาศิลป์

ร้อยละ 0.42 เป็นร้อยละ 4.71 แม้ว่าอินโดนีเซียยังไม่มี การปรับลดภาษีนำเข้ากระจกตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน แสดงว่าไทยมีความสามารถในการแข่งขันในสินค้าประเภทนี้

เมื่อพิจารณาโครงสร้างอัตราภาษีนำเข้าของกระจกชนิดต่างๆ พบว่าไทยกำหนดอัตราภาษีทั่วไป (Normal rate) สูงถึงร้อยละ 50-60 และหากคำนวณหาอัตราการคุ้มครองแท้จริง พบว่า อุตสาหกรรมกระจกไทยมีการคุ้มครองสูงถึงกว่าร้อยละ 100 นับว่ามีการปกป้องอุตสาหกรรมกระจกสูงกว่าประเทศอื่น ๆ ในอาเซียน ในขณะที่สิงคโปร์ไม่มีการเก็บภาษีนำเข้า อินโดนีเซียเก็บภาษีร้อยละ 30-40 มาเลเซียร้อยละ 0-55 ฟิลิปปินส์ร้อยละ 10-45 การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนมีผลทำให้โครงสร้างภาษีนำเข้ากระจกของไทยเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ ไทยต้องยกเลิกวิธีการเก็บอากรศุลกากรตามราคาหรือตามสภาพ โดยเปลี่ยนมาเป็นภาษีตามมูลค่าอย่างเดียว ส่งผลให้อัตราการคุ้มครองอุตสาหกรรมลดลง นอกจากนี้ เพื่อแสดงความจริงจังกในการเปิดเสรี ไทยได้ประกาศลดภาษีนำเข้าเพียงฝ่ายเดียว สำหรับสินค้าที่อัตราภาษีสูงกว่าร้อยละ 30 เหลือร้อยละ 30 ตั้งแต่มกราคม 2536 ทำให้ในช่วงปี 2536-2538 อัตราภาษีบางรายการของไทยจะต่ำกว่าของอินโดนีเซีย มาเลเซีย แต่หลังจากปี 2540 เป็นต้นไป อัตราภาษีนำเข้าของทุกประเทศในอาเซียนใกล้เคียงกัน

จากการสอบถามผู้ประกอบการในกลุ่มอุตสาหกรรมแก้วและกระจก พบว่าสิ่งที่ผู้ประกอบการวิตกกังวลคือ ผลกระทบของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนจะทำให้เกิดความเสียหายต่ออุตสาหกรรม เนื่องจากการลดภาษีวัตถุดิบไม่ได้ช่วยลดต้นทุนมากนัก เพราะวัตถุดิบส่วนใหญ่นำเข้าจากประเทศนอกกลุ่มอาเซียน การลดภาษีจะทำให้การนำเข้าเพิ่มขึ้น ส่งผลให้การแข่งขันในประเทศรุนแรงขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้ปริมาณการส่งออกกระจกบางประเภทลดลงอีกด้วย อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาของงานวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับความวิตกกังวลข้างต้น คณะผู้วิจัยคาดว่า หลังจากประเทศสมาชิกอาเซียนลดกำแพงภาษีขาเข้าลง ไทยจะสามารถส่งออกกระจกไปยังประเทศในอาเซียนได้เพิ่มขึ้น เพราะราคากระจกที่ประเทศเหล่านี้นำเข้าจากไทยจะถูกกว่าการนำเข้าจากประเทศนอกกลุ่มอาเซียน อีกทั้งการลดภาษีทำให้สินค้ามีราคาถูกลง ซึ่งเท่ากับรายได้แท้จริงของอาเซียนเพิ่มขึ้น ปริมาณความต้องการใช้กระจกจะเพิ่มขึ้น เมื่อตลาดขยายตัว ปริมาณการส่งออกก็ย่อมจะต้องเพิ่มขึ้นไม่มากนัก ที่สำคัญ การที่ไทยขยายกำลังการผลิตในปี 2535 ทำให้มีกำลังการผลิตส่วนเกินค่อนข้างมาก สามารถลดราคาแข่งขันกับสินค้านำเข้าได้ นอกจากนี้ การนำเข้ากระจกยังมีค่าใช้จ่ายสูง โดยเฉพาะค่าขนส่งซึ่งเปรียบเสมือนเป็นการคุ้มครองตามธรรมชาติให้ผู้ผลิตในประเทศอยู่แล้ว

อย่างไรก็ตาม ผลกระทบทางลบจากการลดภาษีนำเข้าจะเกิดขึ้นในช่วงที่ประเทศอาเซียนอื่นๆ ยังไม่ได้ลดภาษีขาเข้าให้แก่กระจกจากไทย แต่เมื่อทุกประเทศลดภาษีลงมาเท่าๆกันในปี 2540 แล้ว ไทยอาจจะเสียเปรียบอินโดนีเซียซึ่งมีกำลังการผลิตสูงกว่าเพียงเล็กน้อย ที่ผ่านมา การลดภาษีนำเข้า

ของไทยจากร้อยละ 50 เหลือร้อยละ 30 ยังไม่มีกระทบต่อราคาหน้าโรงงาน แสดงว่าผู้ผลิตกระจกยัง
ไม่ได้รับความเสียหายที่รุนแรง

ข้อเสนอแนะของงานวิจัยคือ (1) จากการศึกษาพบว่ายังมีสินค้าบางอย่างที่รัฐให้การคุ้มครอง
ค่อนข้างสูง เช่น การผลิตอิฐทนไฟ แก้ว และกระจก หลักการที่รัฐใช้พิจารณาให้ความคุ้มครอง
อุตสาหกรรมใดควรพิจารณาจาก “มูลค่าเพิ่ม” ไม่ควรพิจารณาจาก “มูลค่าสินค้า” และอัตราภาษีขา
เข้าของทุกอุตสาหกรรมควรจะเท่ากัน หากระดับความคุ้มครองแตกต่างกัน จะเกิดการบิดเบือนใน
การจัดสรรทรัพยากร โดยทรัพยากรจะกระจุกตัวอยู่ในอุตสาหกรรมที่ได้รับการคุ้มครองสูง ทำให้
อุตสาหกรรมนี้ขาดแรงจูงใจที่จะปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต ส่วนอุตสาหกรรมที่ไม่ได้รับการคุ้ม
ครองจะถูกทำโทษ ดังนั้นจึงควรลดอัตราภาษีขาเข้าอิฐทนไฟที่ผลิตในประเทศลงอีก ซึ่งการลดภาษี
วัตถุดิบให้อยู่ในระดับต่ำสุดจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ผลิตกระจก (2) ขณะนี้
ต้นทุนการผลิตของไทยเริ่มสูงขึ้น จึงต้องปรับตัวไปผลิตสินค้าที่มีมูลค่าสูงขึ้นด้วย แต่การที่ไทยใช้
ระบบการเก็บภาษีตามราคา และถ้าราคานำเข้าต่ำกว่าราคาขั้นต่ำจะเก็บภาษีตามสภาพนั้น จะทำให้
กระจกนำเข้ามูลค่าต่ำต้องเสียภาษีสูงกว่าร้อยละ 30 นับเป็นการคุ้มครองกระจกคุณภาพต่ำในประเทศ
ในอัตราที่สูงกว่ากระจกมูลค่าสูงมีผลเท่ากับสร้างแรงจูงใจให้ผู้ผลิตในประเทศผลิตกระจกมูลค่าต่ำ
ขัดกับหลักการปรับตัวเพื่อดำรงความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม รัฐจึงควรเก็บภาษีตาม
มูลค่าเพียงอัตราเดียว (3) หากการที่ไทยลดภาษีนำเข้าเร็วกว่าประเทศอาเซียนก่อให้เกิดผลเสียต่อ
ผู้ผลิตจริง รัฐควรมีมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน เช่น การเครดิตภาษี แก่ผู้ประกอบการ
ที่สามารถพิสูจน์ได้ว่าการนำเข้าก่อให้เกิดความเสียหายจนประสบภาวะขาดทุนจริง (4) รัฐควรมีมาตรการ
ส่งเสริมสนับสนุนให้อุตสาหกรรมกระจกไทยพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตคิดค้นเทคโนโลยีเพื่อ
เพิ่มขีดความสามารถของอุตสาหกรรมนี้ในการแข่งขันกับสินค้าในตลาดโลก

อุตสาหกรรมกระจกกับผลกระทบของเขตการค้าเสรีอาเซียน

1. คำนำ

อุตสาหกรรมกระจกเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งในอุตสาหกรรมเพียงบางประเภทที่อาจได้รับผลเสียหายจากการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (ดูนิพนธ์ พัวพงศกร และคณะ 2537) ทั้งนี้เพราะอุตสาหกรรมนี้เคย ได้รับการคุ้มครองจากอากรขาเข้าในอัตราสูงถึง 50% มาเป็นเวลาเกือบ 3 ทศวรรษ การลดภาษีขาเข้าลงทันทีย่อมส่งผลกระทบไม่มากก็น้อยต่ออุตสาหกรรมนี้

ดังนั้นคำถามสำคัญ คือ การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนจะมีผลอย่างไรต่ออุตสาหกรรมกระจกของไทย การลดภาษีนำเข้าจะทำให้เกิดการทุ่มตลาดเพิ่มขึ้นหรือไม่ จะมีผลอย่างไรต่อตลาดการค้าส่งกระจกในประเทศไทย จะมีผลต่อการค้าระหว่างประเทศของไทยอย่างไร เพื่อตอบคำถามนี้ งานวิจัยจะต้องศึกษาการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างอุตสาหกรรมกระจกและการค้ากระจกในประเทศไทย ลักษณะการผลิตกระจก โครงสร้างและแนวโน้มของการค้าระหว่างประเทศ ประเด็นการวิเคราะห์ที่สำคัญคือ ทำไมตลาดการค้ากระจกระหว่างประเทศจึงมีลักษณะพิเศษต่างจากตลาดการค้าสินค้าอื่นๆ กล่าวคือ กระจกที่ซื้อขายในตลาดโลกมีราคาต่ำกว่าราคาในประเทศ

การศึกษาครั้งนี้จะใช้ข้อมูลจากเอกสารต่างๆ โดยเฉพาะเอกสารของกลุ่มอุตสาหกรรมแก้วและกระจก สถิติการค้าของกรมศุลกากร นิติสารต่างประเทศในด้านอุตสาหกรรมกระจก แต่ที่สำคัญคือการสัมภาษณ์ผู้ผลิตกระจก และผู้แทนจำหน่ายกระจกในประเทศไทย

รายงานฉบับนี้มี 7 ตอน หลังจากคำนำแล้วจะเป็นการบรรยายความเป็นมาและลักษณะการผลิตกระจก ตอนที่ 3 วิเคราะห์โครงสร้างตลาดกระจกและการแข่งขัน ตอนที่ 4 เป็นเรื่องการค้าระหว่างประเทศ หลังจากนั้นจะอธิบายโครงสร้างภาษีนำเข้ากระจกของกลุ่มประเทศอาเซียนในตอนที่ 5 และวิเคราะห์ผลกระทบของเขตการค้าเสรีอาเซียนในตอนที่ 6 ตอนสุดท้ายเป็นข้อเสนอแนะ

2. ความเป็นมาและลักษณะการผลิตกระจก

ก่อนปี 2506 ไทยต้องนำกระจกเข้าจากยุโรป ผู้นำเข้าของไทยนิยมนำกระจกเข้ามาจากฝรั่งเศส หลังจากที่มีโรงงานผลิตกระจกเกิดขึ้นในเมืองไทย ปริมาณการนำเข้าจึงเริ่มลดลง

บริษัทกระจกไทย จำกัด เป็นบริษัทไทยบริษัทแรกที่เริ่มผลิตกระจกในปี 2506 ต่อมาในปี 2507 บริษัทได้ร่วมทุนกับบริษัทอาซาฮิกลาสจำกัดจากญี่ปุ่น และเปลี่ยนชื่อเป็นบริษัทกระจกไทยอาซาฮิ จำกัด บริษัทเป็นผู้ผลิตเพียงรายเดียวอยู่เป็นเวลานาน ในภายหลังแม้จะมีบริษัทใหม่เกิดขึ้นอีก 2 บริษัท แต่กระจกไทยอาซาฮิก็ยังคงเป็นบริษัทที่ครองตลาดส่วนใหญ่และมีอำนาจในการกำหนดราคา

เมื่อเข้าสู่ตลาด บริษัทกระจกไทยอาซาฮิได้ชักชวนให้บรรดาผู้นำเข้ากระจกจากฝรั่งเศสหันมาเป็นตัวแทนจำหน่ายกระจกให้แทน โดยบริษัทมีนโยบายไม่เพิ่มจำนวนตัวแทนจำหน่าย 18 ราย ทำให้ตลาดขายส่งกระจกไม่มีการแข่งขันกันเป็นเวลาเกือบสองทศวรรษ

การผลิตกระจกพื้นฐานมีกระบวนการผลิต 2 วิธี วิธีแรกเป็นกระบวนการผลิตแบบเก่าเรียกว่าการผลิตกระจกซีท (sheet glass) ใช้วิธีดึงกระจกขึ้นตามแนวดิ่ง กระจกที่ได้จะมีผิวไม่ราบเรียบเป็นคลื่น ยิ่งขนาดกระจกใหญ่ขึ้นกระจกจะไม่เรียบมากขึ้น กระจกชนิดนี้นำมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ 3 ประเภท ได้แก่กระจกใส กระจกอลูมิเนียม และกระจกฝ้า ปัจจุบันมีบริษัทผลิตกระจกซีท 2 บริษัท คือกระจกไทยอาซาฮิ และกระจกสยาม แต่กระจกสยามนิยมผลิตกระจกซีทสีชา เพราะไม่สามารถผลิตกระจกใสแข่งกับกระจก อีกประเภท (กระจกโฟลท) ได้ โดยปรกติกระจกซีทของบริษัทกระจกสยามจะมีราคาต่ำกว่ากระจกของบริษัทกระจกไทยอาซาฮิ 20% หลังจากมีการนำเข้ากระจกซีทสีชาจากอินโดนีเซียซึ่งมีราคาต่ำกว่ากระจกของไทยอาซาฮิ 10% กระจกสยามเริ่มประสบปัญหาด้านการตลาดอย่างรุนแรง

วิธีผลิตกระจกอีกวิธีหนึ่ง เรียกว่ากระจกโฟลท (float glass) ซึ่งเป็นการผลิตแนวนอนโดยให้น้ำกระจกวางอยู่บนน้ำดีบุก วิธีนี้ทำให้ได้กระจกที่มีผิวราบเรียบสม่ำเสมอตลอดแผ่น กระจกที่ได้เหมาะที่จะนำไปใช้ งานที่ต้องการความประณีตสวยงาม เช่น กระจกโฟลทสีตัดแสง (heat absorbing float glass) กระจกโฟลทใส (clear float glass) เป็นต้น

หลังจากได้กระจกพื้นฐานมาแล้วก็จะนำมาทำกระจกแปรรูป (secondary fabricated glass product) เช่น กระจกเงา กระจกสะท้อนแสง กระจกนิรภัยเทมเปอร์ เป็นต้น

ในปัจจุบันมีโรงงานผลิตกระจกโฟลท 2 ขนาด ขนาดเล็กที่สุดคือ 200 ตันต่อวัน ขนาดทั่วไปมีกำลังการผลิต 600 ตันต่อวัน (สามารถผลิตกระจกได้ 400-650 ตันต่อวัน) เงินลงทุนสำหรับโรงงานขนาดใหญ่คือ 3,000 ล้านบาทขึ้นไป ส่วนโรงงานผลิตกระจกซีทจะใช้เงินทุนน้อยกว่า (ดูตารางที่ 1)

ตารางที่ 1

กำลังการผลิตกระจกแผ่นของประเทศไทย เงินลงทุน

(หน่วย : 1,000 ทับ)

บริษัท	การผลิต	2534	2535	2536	2537	การลงทุน (ล้านบาท)
1. กระจกไทย-อาซาฮี	เตาซีท - (1)*	1,230	1,230	1,230	1,230	
	เตาซีท - (2)*	600	600	600	600	
	เตาโฟลท - 3	3,050	3,050	3,050	3,050	
	รวม	4,880	4,880	4,880	4,880	3,500
2. กระจกสยาม	เตาซีท	660	660	660	660	400
3. บางกอกโฟลทกลาส	เตาโฟลท	(**) 730	2,920	2,920	2,920	3,300
4. กระจกสยามการเคียวน	เตาโฟลท	-	(***) 730	2,920	2,920	3,000
กำลังผลิตรวม	รวม	6,270	9,190	11,380	11,380	-
ความต้องการในประเทศ (ประมาณการ)		4,582	5,100	5,560	6,060	-

ที่มา : เอกสาร "การศึกษาผลกระทบของอุตสาหกรรมกระจกแผ่นจากการประกาศนโยบาย

เขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) และข้อเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหา"

ของฝ่ายวิจัยและวางแผนกระจกไทย-อาซาฮี จำกัด เม.ย. 2536

หมายเหตุ : * เตาซีท-1 ของบริษัทกระจกไทย-อาซาฮี จำกัด หยุดทำการผลิตชั่วคราว

เนื่องจากตลาดยังเติบโตไม่เพียงพอ แต่พร้อมที่จะทำการผลิต

** บริษัท บางกอกโฟลทกลาส จำกัด เริ่มผลิตในเดือนตุลาคม 2534

ภายใต้เงื่อนไขของ BOI ซึ่งกำหนดให้บริษัทต้องส่งออก 50% ของการขาย

*** บริษัท กระจกสยามการเคียวน จำกัด เริ่มผลิตในเดือนตุลาคม 2535

ภายใต้เงื่อนไขของ BOI ซึ่งกำหนดให้บริษัทต้องส่งออก 50% ของการขาย

(1) ทุกบริษัทได้รับการส่งเสริมการลงทุน

(2) กระจกไทยอาซาฮีร่วมทุนกับบริษัทอาซาฮีกลาสของญี่ปุ่นเริ่มผลิตกระจกในปี 2507

กระจกสยามตั้งขึ้นในปี 2528 โดยร่วมทุนกับสิงคโปร์ บางกอกโฟลทกลาส เริ่มผลิตเดือน

ตุลาคม 2534 โดยมีผู้ถือหุ้นรายเดียวกับกระจกไทยอาซาฮี และสยามการเคียวน เริ่มผลิต

เดือนตุลาคม 2535 เป็นการร่วมทุนระหว่างปูนซีเมนต์ไทยกับการเคียวนินดัสทรีจาก

สหรัฐอเมริกา

ตารางที่ 2
โครงสร้างต้นทุนการผลิตกระจก

วัตถุดิบที่สำคัญ	ร้อยละ
ทรายแก้ว	3.67
โซดาแอช	16.44
โซเดียมซัลเฟต	0.84
หินโดโลไมท์	1.95
หินฟันม้า	3.16
วัตถุดิบอื่นๆ	10.49
- ค่าพลังงาน	
น้ำมันเตา	12.80
แอล พี แก๊ส	0.79
ค่าไฟฟ้า	5.04
ค่าแรงงาน	11.54
ค่าเสื่อมราคา	20.20
ค่าใช้จ่ายในการผลิตอื่นๆ	13.11
รวมต้นทุนการผลิต	100.00

ที่มา : ฝ่ายวิจัยและวางแผน บริษัทกระจกไทยอาชาฮิ จำกัด

'การศึกษาผลกระทบอุตสาหกรรมกระจกผ่านจากการประกาศ

นโยบายเขตการค้าอาเซียน'

หมายเหตุ : ในกรณีของบริษัทบางกอกโฟลทกล๊าส และบริษัทสยามการ์เดียน

ค่าพลังงานส่วนใหญ่จะเป็น แอล พี แก๊ส และแก๊สธรรมชาติ

แทนที่จะเป็นน้ำมันเตา ต้นทุนค่าพลังงานจากแก๊สธรรมชาติ

กระบวนการผลิตกระจกเป็นการผลิตต่อเนื่องตลอด 24 ชั่วโมงตั้งแต่เริ่มจุดเตาหลอมครั้งแรก จนเตาหลอมอายุประมาณ 8-10 ปี หากมีการหยุดผลิตจะทำให้เตาซึ่งมีมูลค่านับร้อยล้านบาทเสียหาย การซ่อมแซมเตาจึงมีค่าใช้จ่ายสูงเกือบเท่ากับการสร้างเตาใหม่ ต้องใช้เวลาซ่อมนาน 6-7 เดือน ด้วยเหตุนี้การตัดสินใจลงทุนจึงต้องคำนึงถึงความต้องการกระจกในระยะยาว โรงงานส่วนใหญ่ (ทั่วโลก) จะต้องหาทางระบายผลผลิตส่วนเกินออกนอกประเทศ เช่น หากความต้องการในประเทศมี 350 ตันต่อวัน ผู้ผลิตต้องสร้างโรงงานขนาด 600 ตันต่อวัน โดยมีปริมาณการผลิตวันละ 400-500 ตัน ทำให้ต้องหาทางระบายผลผลิตส่วนเกินวันละ 50-150 ตัน สำหรับประเทศไทยในปี 2537 เรามีกำลังการผลิตกระจกโฟลทรวมทุกโรงงานวันละ 1,500 ตัน ความต้องการกระจกในประเทศวันละ 770 ตัน โรงงานจะผลิตกระจกประมาณวันละ 1,000 - 1,100 ตัน ดังนั้นจึงต้องมีการส่งออกประมาณวันละ 23%-30% ของปริมาณการผลิตจริง

วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตกระจกแผ่นส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 80 (โดยน้ำหนัก) เป็นวัตถุดิบที่มีอยู่ภายในประเทศ เช่น หินแก้ว หินฟ้าม้า ส่วนที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 20 คือ โซดาแอส (Soda Ash) โซเดียมซัลเฟต (Sodium Sulphate) และอื่นๆ จะนำเข้าจากต่างประเทศ โดยเสียภาษีนำเข้าประมาณร้อยละ 15 ถึง 40 นอกจากนี้ยังมีวัตถุดิบที่ใช้ซ่อมแซม และก่อสร้างเตาหลอมที่ต้องเสียภาษีนำเข้าอีกร้อยละ 15 ถึง 40 ในเอกสารของฝ่ายวิจัยของบริษัทกระจกไทยอาซาฮิเสนอโครงสร้างต้นทุนของการผลิตกระจกแผ่นดังในตารางที่ 2 แต่ผู้ผลิตรายใหญ่รายหนึ่งไม่มั่นใจในตัวเลขโครงสร้างต้นทุนดังกล่าว โดยเฉพาะต้นทุนค่าพลังงานและค่าเสื่อมราคา

การผลิตกระจกโฟลทที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในยุโรปและอเมริกาจะมีอัตราเสียหายร้อยละ 5 การผลิตกระจกขนาดเดียว โดยเฉพาะขนาด 4-6 มม. โดยตัดเป็นกระจกขนาดใหญ่ (เช่น 144 นิ้ว) จะทำให้ได้ผลผลิต (yield) สูง ถึง 95% เนื่องจากสหรัฐอเมริกามีขนาดตลาดใหญ่ โรงงานกระจกแต่ละแห่งสามารถผลิตกระจกเพียงขนาดเดียว yield จึงสูง ส่วนในยุโรป โรงงานผลิตกระจกจะเน้นการผลิตกระจกแผ่นใหญ่ (Jumbo) เพื่อส่งให้ร้านค้า ซึ่งมีเครื่องตัดกระจก หรือขายให้โรงงานกรอบหน้าต่าง ซึ่งมีมาตรฐานแน่นอน ส่วนในประเทศไทย ตลาดกระจกมีขนาดค่อนข้างเล็ก ผู้ผลิตกระจกต้องผลิตกระจกหลายขนาดทำให้อัตราความเสียหายค่อนข้างสูง

3. โครงสร้างตลาดและการแข่งขัน

ในปัจจุบันอุตสาหกรรมกระจกมีผู้ผลิต 4 ราย โดยมีบริษัทอาซาฮีเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ที่สุด กำลังการผลิตปีละ 4.88 ล้านทิบหรือร้อยละ 42.9 ของกำลังการผลิตทั่วประเทศแต่ถ้านับรวมกำลังการผลิตของบางกอกโฟลทกลาสซึ่งมีเจ้าของเดียวกัน บริษัทกระจกไทยอาซาฮีจะมีส่วนแบ่งกำลังผลิตร้อยละ 68.5 คู่แข่งสำคัญซึ่งเป็นผู้ผลิตหน้าใหม่คือบริษัทสยามการเคียวน กำลังการผลิตประมาณร้อยละ 25.7 (ดูตารางที่ 1) แต่ถ้าคิดเฉพาะการผลิตกระจกโฟลท บริษัทกระจกไทยอาซาฮีจะมีส่วนแบ่งกำลังการผลิตถึงร้อยละ 72.8 เพราะบริษัทบางกอกโฟลทกลาสมีเจ้าของรายเดียวกับกระจกไทยอาซาฮี

การเข้าสู่ตลาดของสยามการเคียวนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสำคัญในโครงสร้างตลาดกระจก จากตลาดที่มีผู้ผูกขาดเกือบสมบูรณ์ มาเป็นตลาดที่มีผู้แข่งขันน้อยราย (oligopoly) ซึ่งมีเพียงผู้ผลิต 2 รายที่เป็นคู่แข่งกัน สำหรับบริษัทกระจกสยามมีกำลังการผลิตเพียง 5.8% และผลิตเฉพาะกระจกซีทชายในตลาดล่าง โดยอาศัยตัวแทนจำหน่ายของกระจกไทยอาซาฮี

นอกจากโครงสร้างตลาดของผู้ผลิตจะเปลี่ยนแปลงแล้ว สิ่งที่เปลี่ยนแปลงอีกอย่างหนึ่งคือ โครงสร้างตลาดการค้าส่ง เดิมเคยมีตัวแทนจำหน่ายของกระจกไทยอาซาฮี 18 ราย โดยระบบขายส่งที่มีลักษณะใกล้เคียง cartel เพราะมีการแบ่งตลาดกันระหว่างตัวแทนจำหน่าย หลังจากสยามการเคียวนเข้าสู่ตลาด จำนวนตัวแทนจำหน่ายเพิ่มเป็น 64 ราย โดยมีตัวแทนจำหน่ายของสยามการเคียวน 30 ราย และตัวแทนของกระจกไทยอาซาฮีเพิ่มเป็น 34 ราย โดยตัวแทนใหม่ส่วนใหญ่จะมีตัวแทนเก่าถือหุ้นร่วมด้วย

การเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างตลาดกระจกถูกกำหนดโดยปัจจัยสำคัญบางประการได้แก่ ลักษณะการผลิตกระจกที่ต้องดำเนินการผลิตอย่างต่อเนื่อง นโยบายของรัฐบาลโดยเฉพาะนโยบายการคุ้มครองอุตสาหกรรมด้วยมาตรการภาษีศุลกากร การจำกัดจำนวนโรงงาน และมาตรการส่งเสริมการลงทุน

ก่อนปี 2535 ตลาดกระจกของไทยเป็นตลาดที่บริษัทรายใหญ่มีอำนาจกำหนดราคาอย่างเต็มที่ด้วยเหตุผล 2 ข้อ ข้อแรกบริษัทมีส่วนแบ่งตลาดเกือบหมด (กว่าร้อยละ 90) เนื่องจากขนาดตลาดของไทยในอดีตค่อนข้างเล็ก ขณะที่การลงทุนต้องมีขนาดใหญ่ จึงจะคุ้มทุน และเมื่อลงทุนแล้ว โรงงานกระจกต้องผลิตตลอด 24 ชั่วโมง ทำให้มีปริมาณการผลิตส่วนเกิน (excess supply) ซึ่งเป็นลักษณะปกติของอุตสาหกรรมกระจกทั่วโลก ดังนั้นผู้ผลิตจึงต้องหาทางระบายสินค้าส่วนเกินออกนอกประเทศ เหตุผลข้อสองเกิดจากนโยบายคุ้มครองอุตสาหกรรม โดยการจำกัดจำนวนโรงงานกระจกเพราะเกรงว่าจะเกิดอุปทานส่วนเกิน (excess supply) และโดยการใช้มาตรการเก็บภาษีขาเข้ากระจกในอัตรา 50% ทำให้ไม่เกิดคู่แข่งรายใหม่และไม่มีการแข่งขันในด้านการนำเข้ากระจก

สำหรับการค้าส่งในประเทศ บริษัทกระจกไทยอาซาฮีก็ได้สร้างระบบตัวแทนจำหน่ายที่มีลักษณะแบ่งตลาดแบบ cartel ดังกล่าวแล้ว

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและสหรัฐอเมริกาเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้อุตสาหกรรมกระจกมีการแข่งขันอย่างแท้จริงเป็นครั้งแรก หลังจากที่นายกรัฐมนตรี (พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ) กลับจากการเยือนสหรัฐอเมริกา สยามการเคียบก็ได้รับอนุญาตให้ตั้งโรงงานโดยได้รับบัตรส่งเสริมการลงทุน บริษัทเริ่มต้นเดินเครื่องครั้งแรกในปลายปี 2535 เมื่อเข้าสู่ตลาดบริษัทต้องสร้างเครือข่ายตัวแทนจำหน่ายขึ้นใหม่ เพราะไม่สามารถอาศัยตัวแทนจำหน่ายที่มีอยู่ก่อนได้ เพราะบริษัทกระจกไทยอาซาฮีมีข้อตกลงกับตัวแทนจำหน่ายของตนว่าบริษัทจะไม่เพิ่มจำนวนตัวแทนจำหน่าย

หลังจากที่สยามการเคียบเข้าสู่ตลาด โครงสร้างตลาดเปลี่ยนจากตลาดผูกขาดมาเป็นตลาดที่มีผู้ผลิตน้อยราย (oligopoly) ยังไม่ปรากฏหลักฐานชัดเจนว่ามีการแข่งขันระหว่างสองบริษัทเกิดขึ้นอย่างรุนแรง แม้กระทั่งหลังการลดภาษีนำเข้ากระจกจากร้อยละ 50 เหลือร้อยละ 30 ตั้งแต่เดือนมกราคม 2536 เป็นต้นมา ก็ยังไม่ปรากฏว่ามีการแข่งขันกันอย่างชัดเจน หลักฐานก็คือ ส่วนลดที่ผู้ผลิตขายกระจกให้ตัวแทนจำหน่ายยังอยู่ในอัตราร้อยละ 25 เท่ากับก่อนที่สยามการเคียบจะเข้าสู่วงการ การแข่งขันที่เกิดขึ้นมีเฉพาะการแข่งขันที่ไม่ใช่ราคา (non-price competition) ได้แก่ การแข่งขันด้านคุณภาพกระจก (เช่น กระจกไม่แตก คุณภาพกระจกสม่ำเสมอ ฯลฯ) และมีการให้สินเชื่อกำหนดค่าแก่ตัวแทนต่างจังหวัดนานกว่า 5 วัน (ตัวแทนการค้าในกรุงเทพฯยังได้รับสินเชื่อการค้าเพียง 5 วันเหมือนเดิม)

เหตุผลที่ยังไม่เกิดการแข่งชันด้านราคากระหว่างผู้ผลิตก็เพราะตลาดกระจกมีลักษณะ 'ผู้ผลิต 2 ราย' (duopoly) ซึ่งมีบริษัทใหญ่เป็นผู้นำราคา (dominant price leader) อีกบริษัทเป็นผู้ตามราคา (price follower) หลังจากสยามการเคียบเข้าสู่ตลาด กระจกไทยอาซาฮียังมีกำลังการผลิตส่วนเกินมาก¹ กำลังการผลิตรวมของกระจกไทยอาซาฮีมีขนาดใหญ่เป็นสองเท่าของสยามการเคียบ ดังนั้นสยามการเคียบจึงไม่กล้าทำสงครามราคาแข่งกับผู้นำตลาด ในด้านกระจกไทยอาซาฮีเองก็ไม่คุ้มที่จะทำสงครามราคากับสยามการเคียบ ตรงกันข้ามถ้าหากสามารถจำกัดปริมาณการจำหน่ายกระจกในประเทศไทย ตนก็จะได้กำไรสูงกว่าการทำสงครามราคา ดังนั้นกระจกอาซาฮีจึงยินยอมแบ่งตลาดบางส่วนให้แก่สยามการเคียบ แล้วตั้งราคาขายที่ตนจะได้กำไรสูงสุด สยามการเคียบต้องตั้งราคาตามกระจกอาซาฮี เพราะหากตั้งราคาต่ำกว่าราคาของกระจกอาซาฮีอาจก่อให้เกิดสงครามราคาได้²

¹ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารของบริษัทสยามการเคียบ

² จากการสนทนากับพนักงานของบริษัทผลิตกระจก

³ ยี่ปี่รายหนึ่งให้สัมภาษณ์ในทำนองว่ากระจกอาซาฮีและสยามการเคียบมีข้อตกลงเรื่องการกำหนดราคาขายให้ตัวแทนจำหน่าย แต่ไม่มีหลักฐานยืนยัน อย่างไรก็ตามกระจกอาซาฮีเคยยินยอมให้สยามการเคียบลดราคาขายส่งชั่วคราวเพื่อทำเป้า "ส่วนแบ่งตลาด" ปรากฏการณ์นี้จึงสอดคล้องกับพฤติกรรมของบริษัทที่เป็นผู้นำราคาที่มีกำลังการผลิตขนาดใหญ่ (dominant price leadership) และคล้ายคลึงกับพฤติกรรมของประเทศซาอุดีอาระเบีย ซึ่งเป็นผู้นำในการกำหนดราคาน้ำมันในตลาดโลก (ดูการวิเคราะห์ใน Alchian and Allen 1983, chap. 12)

เหตุผลอีกประการหนึ่งที่ราคากระเจก (ขายปลีก) ภายในประเทศยังไม่ลดลงหลังจากรัฐบาลประกาศลดภาษีนำเข้ากระเจกจากอาเซียนน่าจะเป็นเพราะข้อจำกัดด้านการนำเข้า ตัวแทนจำหน่ายที่ขายกระเจกต่างประเทศต่างก็ไม่สามารถซื้อกระเจกโดยตรงจากโรงงานในอินโดนีเซียได้ เพราะปริมาณสั่งซื้อน้อย ต้องสั่งซื้อผ่านบริษัทนำเข้า 2 ราย ซึ่งยังไม่มีศักยภาพในการขายส่งภายในประเทศ

อย่างไรก็ตามหลังจากสยามการเคียวนำเข้าสู่ตลาด ตลาดขายส่งกระเจกในระดับยี่ปั้ว (หรือตัวแทนจำหน่ายของบริษัท) กับ ชาปั้ว เกิดการแข่งขันอย่างเต็มที่ ส่วนลดที่ยี่ปั้วให้แก่ชาปั้วเพิ่มขึ้นจาก 12% ของราคานำเข้าโรงงาน เป็น 15% 18% 20% 22% และบางครั้งเพิ่มสูงถึง 24% ผลก็คือส่วนเหลือ (margin) หรือกำไรของยี่ปั้วลดลงเหลือเพียง 1%-2% สาเหตุของการแข่งขันเกิดจากการที่มียี่ปั้วเพิ่มขึ้นอีก 30 ราย จากเดิมที่มีอยู่ 34 ราย⁴ ยี่ปั้วใหม่เหล่านี้เป็นตัวแทนของสยามการเคียน

ภาวะการแข่งขันและกำไรที่ลดลงบังคับให้บรรดาตัวแทนจำหน่ายเริ่มหันไปสั่งซื้อกระเจกเข้ามาจากต่างประเทศ เพราะราคานำเข้าบวกภาษีนำเข้าและค่าใช้จ่ายต่างๆ ยังต่ำกว่าราคาในประเทศเกือบ 10% แต่อย่างไรก็ตามการนำเข้ายังไม่มากพอจะบั่นทอนอำนาจการกำหนดราคาของผู้ผลิตในประเทศ ทั้งนี้เพราะแหล่งนำเข้ามีแหล่งเดียวคืออินโดนีเซีย ส่วนการนำเข้าจากยุโรปต้องเสียภาษีอัตราเดิม (50%) นอกจากนี้ตัวแทนจำหน่ายในประเทศต้องนำเข้าผ่านผู้นำเข้า 2 ราย ผู้นำเข้าทั้งสองรายนี้สามารถสั่งซื้อกระเจกจาก อินโดนีเซียโดยตรง เพราะตนมีตลาดในมาเลเซียและสิงคโปร์ ทำให้มีปริมาณการสั่งซื้อกระเจกมากพอ แต่ผู้นำเข้าทั้งสองรายยังขาดศักยภาพในการจำหน่ายแก่ชาปั้วเพราะตนไม่มีโกดังเก็บกระเจกเนื่องจากการซื้อที่ดินและสร้างโกดังในกรุงเทพฯ ต้องใช้เงินลงทุนสูงมาก

⁴ ในอดีตมีผู้แทนจำหน่ายกระเจกของกระเจกไทยอาซาฮีเพียง 18 ราย

4. การค้าระหว่างประเทศ

การวิเคราะห์การค้าระหว่างประเทศและโครงสร้างภาษีนำเข้าจะใช้พิกัดศุลกากรในการแบ่งประเภทของกระจก โดยผลิตภัณฑ์ของกระจกจะอยู่ในพิกัดศุลกากร 7003 ถึง 7009 รายละเอียดของประเภทของกระจกที่แบ่งตามพิกัดศุลกากรมีดังนี้

พิกัดศุลกากร	รายการ
7003	แก้วที่ได้จากการหล่อ หรือการรีดเป็นแผ่นบางหรือเป็นโพรไฟล์จะมีชั้นผิวสำหรับดูดกลืนแสงหรือสะท้อนแสงหรือไม่ก็ตาม แต่ไม่ได้ตกแต่งอย่างอื่น
7004	แก้วที่ได้จากการดึง หรือเป่าเป็นแผ่น จะมีชั้นผิวสำหรับดูดกลืนแสงหรือสะท้อนแสงหรือไม่ก็ตาม แต่ไม่ได้ตกแต่งอย่างอื่น
7005	โพลทกลาส และแก้วที่ขัดผิวหรือขัดมัน เป็นแผ่น จะมีชั้นผิวสำหรับดูดกลืนแสง หรือสะท้อนแสงหรือไม่ก็ตามแต่ไม่ได้ตกแต่งอย่างอื่น
7006	แก้วตามประเภทที่ 7003 7004 หรือ 7005 ที่ทำให้โค้ง แต่งขอบ สลัก เจาะรู เคลือบเอนาเมล หรือตกแต่งอย่างอื่น แต่ต้องไม่มีกรอบหรือติดกับวัตถุอื่นๆ
7007	กระจกนิรภัยชนิดแตกแล้วไม่มีคม (เทมเปอร์) หรือ ชนิดแตกแล้วไม่กระจาย (ลามิเนต)
7008	ฉนวนแบบมัลติเพล็กซ์ที่ทำด้วยแก้ว
7009	กระจกเงา จะมีกรอบหรือไม่ก็ตาม รวมถึงกระจกมองหลัง

4.1 สภาพตลาดโลกของกระจก

ดังกล่าวเฉพาะกระจกแผ่น ผู้ผลิตรายใหญ่ที่สุดในปัจจุบัน ได้แก่ บริษัทอาซาฮิกลาสของญี่ปุ่นซึ่งเมื่อเรานี้ได้ซื้อกิจการของหลายบริษัท เช่น American Flat Glass และ Geavel Bell ของยุโรป ผู้ผลิตใหญ่รองลงมาได้แก่ PPG (USA) Pilkington (UK) Saint Govain (ฝรั่งเศส) เดิม PPG เคยเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ที่สุดในปัจจุบันบริษัท 3 บริษัทแรกมีส่วนแบ่งตลาดไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60⁵

⁵ บริษัทการ์เดียนอินดัสเทรียลของสหรัฐอเมริกาซึ่งร่วมทุนกับบริษัทปูนซีเมนต์ไทยเป็นผู้ผลิตอันดับ 7-8 ของโลก โดยมีส่วนแบ่งร้อยละ 10 ของการค้ากระจกทั่วโลก

ผู้ผลิตรายใหญ่ของโลกคือ สหรัฐอเมริกา และ ญี่ปุ่น ทั้งคู่จะผลิตเพื่อใช้ในประเทศเป็นหลัก ปริมาณการส่งออกจะคิดเป็นเพียงส่วนน้อยของการผลิต โดยเฉพาะในระยะหลัง ญี่ปุ่นจะประสบปัญหา ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นเนื่องจากค่าเงินเยน นอกจากนี้ตลาดภายในญี่ปุ่นจะเป็นตลาดปิด เพราะเครือข่ายการจำหน่ายในประเทศถูกควบคุมโดยบริษัทผู้ผลิต จนกระทั่งเร็วนี้รัฐบาลสหรัฐอเมริกาจึงใช้กฎหมาย super 30 บีบบังคับให้ญี่ปุ่นเปิดตลาดกระฉก

ในทวีปเอเชีย จีนและญี่ปุ่นมีกำลังการผลิตมากที่สุด (ดูตารางที่ 3) รองลงมาคือ เกาหลีใต้ อินโดนีเซีย และไทย นำสังเกตว่าทั้งไทยและอินโดนีเซียมีการขยายกำลังการผลิตหลังปี 2533 เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เพราะกำลังการผลิตเดิมไม่เพียงพอที่จะสนองความต้องการภายในประเทศ แต่การสร้างโรงงานต้องมีขนาดการผลิตขั้นต่ำ การขยายกำลังการผลิตจึงทำให้ประเทศทั้งสองมีกำลังการผลิตส่วนเกิน

ดังที่กล่าวแล้วว่าธรรมชาติการผลิตกระฉกต้องผลิตต่อเนื่อง 24 ชั่วโมง โรงงานทั่วโลกจึงวางแผนผลิตเพื่อสนองตลาดภายในประเทศแล้วใช้วิธีระบายผลผลิตส่วนเกินด้วยการส่งออก ภาวะเศรษฐกิจจะมีผลกระทบมหาศาลต่อปริมาณการส่งออก ยามใดที่เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำภายในประเทศ ผลผลิตส่วนเกินจะสูงขึ้น ทำให้ความจำเป็นในการระบายผลผลิตส่วนเกินสู่ตลาดโลกมีมากขึ้น ราคาส่งออกที่โรงงานยินยอมขายจึงเป็นราคาที่ต่ำกว่าราคาขายในประเทศมาก ผู้อยู่ในวงการกระฉกให้สัมภาษณ์ว่าราคาส่งออกจะเท่ากับ marginal cost ของการผลิตซึ่งค่อนข้างต่ำ ตัวอย่างเช่นในประเทศไทยราคาเอฟโอบีจะต่ำกว่าราคาขายในประเทศ (ราคาน้ำโรงงาน) สามเท่าตัว เป็นต้น โดยสรุป การค้ากระฉกในตลาดโลกจะเป็นการขายกระฉกส่วนเกินในราคาต่ำกว่าราคาขายในประเทศ

4.2 โครงสร้างการส่งออกของไทย

มูลค่าการส่งออกของไทย (เอฟโอบี) ในปี 2536 เท่ากับ 1,417.18 ล้านบาท เพิ่มขึ้นประมาณ 3.6 เท่าของการส่งออกในปี 2534 (ดูตารางที่ 4) เพราะในช่วงปลายปี 2534 และ 2535 มีโรงงานใหม่ 2 โรงงาน ทั้งคู่ได้รับบัตรส่งเสริมการลงทุน ซึ่งมีเงื่อนไขต้องส่งออกร้อยละ 50 ของปริมาณการขาย

ปริมาณการส่งออกกระฉกก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน กล่าวคือ เพิ่มขึ้นจาก 89,156 ตันในปี 2535 เป็น 168,639 ตัน ในปี 2536 หรือเพิ่มขึ้น 1.9 เท่าตัว) ปริมาณการส่งออกนี้คิดเป็นร้อยละ 30 ของปริมาณการผลิต

ตารางที่ 3

กำลังการผลิตกระจกแผ่นของบางประเทศในทวีปเอเชีย และทวีปออสเตรเลีย

(หน่วย : 1,000 ทึบ)

ประเทศ	2533			2536			จำนวนบริษัท
	โรงงาน กระจกโฟลท	โรงงาน กระจกซีท/ ลวดลาย	กำลัง การผลิต	โรงงาน กระจกโฟลท	โรงงาน กระจกซีท/ ลวดลาย	กำลัง การผลิต	
จีน	13	-	60,000	18	-	80,000	N.A.
ญี่ปุ่น	12	-	35,400	12	-	35,400	3
เกาหลีใต้	3	2	9,370	5	2	14,980	2
อินโดนีเซีย	2	3	6,440	4	3	14,700	4
ไทย	1	3	5,520	3	3	11,380	4 (TAG SPG BFG, SGG)
ไต้หวัน	2	5	7,440	3	5	9,200	3
ออสเตรเลีย	1	1	2,700	2	1	4,800	1
มาเลเซีย	1	1	3,500	1	1	3,500	1
ฟิลิปปินส์	-	3	1,040	1	1	3,000	1
นิวซีแลนด์	-	1	800	-	1	800	1
พม่า	-	1	200	-	1	200	1
รวม	35	20	132,410	49	18	177,960	21

ที่มา : ฝ่ายวิจัยและวางแผน บริษัทกระจกไทย-อาซาฮี จำกัด เม.ย. 2536

หมายเหตุ : TAG = Thai-Asahi Glass

SPG = Siam Plate Glass

BFG = Bangkok Float Glass

SGG = Siam Guardian Glass

ตารางที่ 4

มูลค่าและสัดส่วนการส่งออกกระชงของไทยจำแนกตามประเทศปลายทาง ปี 2534-2537*

(หน่วย : ล้านบาท, ร้อยละ)

ปี ประเทศ	2534		2535		2536		2537*		อัตราเพิ่มของมูลค่า ปี 2535-36 (% ต่อปี)
	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ	
สิงคโปร์	40.58	10.17	71.38	8.77	149.52	10.55	106.65	8.30	73.94
อินโดนีเซีย	0.33	0.08	3.38	0.41	66.73	4.71	65.40	5.09	298.31
มาเลเซีย	24.62	6.17	69.20	8.50	85.99	6.07	69.45	5.41	21.72
ฟิลิปปินส์	1.79	0.45	0.94	0.12	6.92	0.49	7.68	0.60	199.30
สหรัฐอเมริกา	55.63	13.94	65.78	8.08	60.27	4.25	41.43	3.23	-8.74
EC	11.40	2.86	32.84	4.03	21.81	1.54	19.38	1.51	-40.94
NICs	90.05	22.57	181.98	22.35	453.65	32.01	414.83	32.30	91.35
ญี่ปุ่น	56.88	14.26	45.01	5.53	161.82	11.42	153.47	11.95	127.97
อื่นๆ	117.65	29.49	343.78	42.22	410.47	28.96	406.17	31.62	17.73
รวมสัดส่วน (ร้อยละ)	-	100.00	-	100.00	-	100.00	-	100.00	-
รวมมูลค่า (ล้านบาท)	398.94	-	814.28	-	1,417.18	-	1,284.48	-	55.41

ที่มา : กรมศุลกากร และ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ ข้อมูลสถิติการค้าระหว่างประเทศของไทย

หมายเหตุ : (1) EC ประกอบด้วย เบลเยียม เดนมาร์ก ฝรั่งเศส เยอรมัน กรีซ ไอร์แลนด์

อิตาลี ลักเซมเบิร์ก เนเธอร์แลนด์ โปรตุเกส สเปน อังกฤษ

(2) NICs ประกอบด้วยฮ่องกง ไต้หวัน เกาหลีใต้

(3) ข้อมูลปี 2537 คัดเฉพาะเดือน ม.ค.-ก.ย. 2537

การส่งออกของไทยส่วนใหญ่จะไปยังกลุ่มเอเชียนิกส์ ได้แก่^๖ ฮองกง ไต้หวัน และเกาหลีใต้ ส่วนแบ่งตลาดของ NICs เพิ่มจากร้อยละ 22.4 ของมูลค่าส่งออกรวมในปี 2535 เป็นร้อยละ 32 ในปี 2536 ประเทศผู้นำเข้าสำคัญอีก 2 ราย ได้แก่ ญี่ปุ่น ซึ่งมีส่วนแบ่งถึงร้อยละ 11.4 ของการส่งออกของไทย และ สิงคโปร์ ซึ่งมีส่วนแบ่งร้อยละ 10.6 (ดูตารางที่ ๖) สิงคโปร์เป็นประเทศที่สั่งซื้อกระจกจากไทยเพื่อไปส่งขายต่อในประเทศอื่นๆ

ถ้าหากเปรียบเทียบสัดส่วนการส่งออกระหว่างปี 2535-36 จะพบว่าประเทศที่ไทยส่งออกระบายในสัดส่วนเพิ่มขึ้นมากได้แก่ เอเชียนิกส์ ญี่ปุ่น (แต่สัดส่วนส่งออก ในปี 2536 ยังต่ำกว่าปี 2534) และ อินโดนีเซีย นอกจากนั้นจะมีสัดส่วนการส่งออกลดลง

ภายในกลุ่มอาเซียน ลูกค้าสำคัญที่สุดของไทย คือ สิงคโปร์ รองลงมาคือ มาเลเซีย ซึ่งมียอดการนำเข้าจากไทยอยู่ระหว่างร้อยละ 6-8 ของมูลค่าส่งออกของไทย อินโดนีเซียเคยนำเข้าจากไทยน้อยมาก แต่มูลค่านำเข้าในปี 2536 ได้เพิ่มขึ้นเป็น 66.7 ล้านบาท (หรือร้อยละ 4.7 ของการส่งออกของไทย) เทียบกับ 3.4 ล้านบาทในปี 2535 และ 0.3 ล้านบาทในปี 2534

กระจกส่วนใหญ่ที่ส่งออกไปยังสิงคโปร์ อินโดนีเซีย และมาเลเซีย ได้แก่ กระจกลามิเนต (พิกัด 7004) และกระจกนิรภัยชนิดเทมเปอร์ (พิกัด 7007)

การที่ยอดส่งออกไปยังอินโดนีเซียเพิ่มขึ้นอย่างมากทั้งๆ ที่อินโดนีเซียยังไม่ได้ประกาศลดภาษีนำเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (ดูเรื่องระยะเวลาการลดภาษีภายหลัง) มีเหตุผล 3 ประการคือ โรงงานกระจกของไทยจำเป็นต้องเพิ่มการส่งออกตามเงื่อนไขบัตรส่งเสริมการลงทุน ลักษณะของอุปสงค์และ อุปทานในประเทศไทยซึ่งมีการขยายกำลังการผลิตจนมีผลผลิตส่วนเกินก็จำเป็นต้องระบายส่วนเกินออกนอกประเทศ นอกจากนั้นอาจเป็นเพราะผู้ผลิตกระจกโพลีมีประสิทธิภาพการผลิตสูงขึ้น เพราะผลของการ แข่งขัน

4.3 โครงสร้างการนำเข้า

ในปี 2536 ประเทศไทยนำเข้ากระจกจากต่างประเทศรวม 36,190 ตัน คิดเป็นมูลค่า 985.2 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 2.5 เท่าของการนำเข้าปี 2534 (ดูตารางที่ 6) แหล่งนำเข้ากระจกที่สำคัญ คือ ญี่ปุ่น (คิดเป็นร้อยละ 31.4 ของมูลค่าการนำเข้ากระจกปี 2536) แหล่งนำเข้ากระจกที่สำคัญรองลงมา คือ สหรัฐอเมริกา (คิดเป็นร้อยละ 21 ของการนำเข้ากระจกปี 2536) กระจกที่นำเข้าส่วนใหญ่จะเป็นกระจกโพลี (พิกัด 7005) กระจกนิรภัยเทมเปอร์และลามิเนต (พิกัด 7007) กับกระจกเงา (พิกัด 7009) ดังแสดงในตารางที่ 7

^๖ สาเหตุสำคัญที่ NICs เป็นตลาดสำคัญของไทยอาจเป็นเพราะการส่งออกของกระจกไทยอาจจำเป็นต้องอาศัยตัวแทนของอาชานิกลาสที่ฮองกง

ตารางที่ 5
โครงสร้างการส่งออกกระจกของไทย ปี 2536

(f.o.b. value : บาท)

พิกัดศุลกากร	สิงคโปร์	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	ฟิลิปปินส์	สหรัฐอเมริกา	EC	NICs	ญี่ปุ่น	อื่นๆ	รวม
7003	12,131,147 (64.04)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	13,107 (0.07)	33,621 (0.18)	202 (0.00)	6,511,939 (34.37)	254,072 (1.34)	18,944,088 (100.00)
7004	1,372 (0.07)	0 (0.00)	3,600 (0.19)	0 (0.00)	2,513 (0.13)	250,806 (13.19)	9,874 (0.52)	44,327 (2.33)	1,589,513 (83.57)	1,902,005 (100.00)
7005	98,336,848 (9.66)	66,728,032 (6.55)	39,288,565 (3.86)	3,793,964 (0.37)	1,226,160 (0.12)	5,151,346 (0.51)	415,404,850 (40.79)	109,113,167 (10.71)	279,314,875 (27.43)	1,018,357,807 (100.00)
7006	27,411 (0.83)	0 (0.00)	55,532 (1.68)	0 (0.00)	766,682 (23.20)	154,834 (4.69)	599,745 (18.15)	1,438,008 (43.52)	262,360 (7.94)	3,304,572 (100.00)
7007	36,486,594 (16.52)	457 (0.00)	41,856,785 (18.96)	2,070,424 (0.94)	10,620,110 (4.81)	1,466,081 (0.66)	22,808,735 (10.33)	1,337,386 (0.61)	104,169,481 (47.17)	220,816,053 (100.00)
7008	745,311 (8.72)	0 (0.00)	39,900 (0.47)	702,291 (8.21)	0 (0.00)	571,680 (6.68)	3,764,624 (44.02)	27,133 (0.32)	2,700,765 (31.58)	8,551,704 (100.00)
7009	1,786,418 (1.24)	0 (0.00)	4,741,994 (3.28)	357,127 (0.25)	47,643,913 (32.99)	14,179,802 (9.82)	11,065,192 (7.66)	42,453,598 (29.40)	22,183,890 (15.36)	144,411,934 (100.00)
รวม	149,515,101 (10.56)	66,728,489 (4.71)	85,986,376 (6.07)	6,923,806 (0.49)	60,272,485 (4.26)	21,808,170 (1.54)	453,653,222 (32.03)	160,925,558 (11.36)	410,474,956 (28.98)	1,416,288,163 (100.00)

ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

หมายเหตุ : (1) EC ประกอบด้วย เบลเยียม เดนมาร์ก ฝรั่งเศส เยอรมัน กรีซ ไอร์แลนด์ อิตาลี ลักเซมเบิร์ก เนเธอร์แลนด์ โปรตุเกส สเปน อังกฤษ

(2) NICs ประกอบด้วย ฮังการี ไต้หวัน เกาหลีใต้

(3) ตัวเลขในวงเล็บแสดงถึงสัดส่วนต่อยอดรวมของรายการผลิตภัณฑ์ และ รายประเทศ

ตารางที่ 6

มูลค่าและสัดส่วนการนำเข้ากระจกของไทยจำแนกตามประเทศผู้ส่งออก ปี 2534-2537*

(หน่วย : ล้านบาท, ร้อยละ)

ปี ประเทศ	2534		2535		2536		2537		อัตราเพิ่มของมูลค่า ปี 2535-36 (% ต่อปี)
	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ	
สิงคโปร์	20.57	5.28	21.26	3.14	34.75	3.53	18.93	2.45	49.14
อินโดนีเซีย	28.56	7.33	1.78	0.26	121.78	12.36	149.83	19.41	422.34
มาเลเซีย	1.52	0.39	7.17	1.06	63.72	6.47	59.44	7.70	218.43
ฟิลิปปินส์	2.89	0.74	6.55	0.97	3.48	0.35	0.06	0.01	-63.32
สหรัฐอเมริกา	92.82	23.81	222.36	32.85	207.38	21.05	216.00	27.98	-6.98
EC	50.04	12.84	79.92	11.81	97.72	9.92	63.66	8.25	20.10
NICs	42.00	10.77	118.76	17.54	89.98	9.13	43.86	5.68	-27.75
ญี่ปุ่น	95.63	24.53	154.50	22.82	309.51	31.41	172.95	22.40	69.48
อื่นๆ	55.81	14.32	64.62	9.55	56.92	5.78	47.33	6.13	-12.68
รวมสัดส่วน (ร้อยละ)	-	100.00	-	100.00	-	100.00	-	100.00	-
รวมมูลค่า (ล้านบาท)	389.85	-	676.93	-	985.24	-	772.06	-	37.53

ที่มา : กรมศุลกากร และ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ ข้อมูลสถิติการค้าระหว่างประเทศของไทย

หมายเหตุ : (1) EC ประกอบด้วย เบลเยียม เดนมาร์ก ฝรั่งเศส เยอรมัน กรีซ ไอร์แลนด์

อิตาลี ลักเซมเบอร์ก เนเธอร์แลนด์ โปรตุเกส สเปน อังกฤษ

(2) NICs ประกอบด้วย ฮังการี ไต้หวัน เกาหลีใต้

(3) ข้อมูลปี 2537 คัดเฉพาะเดือน ม.ค.-ก.ย. 2537

ตารางที่ 7
โครงสร้างการนำเข้ากระจกของไทย ปี 2536

(c.i.f. value : บาท)

พิกัดศุลกากร	สิงคโปร์	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	ฟิลิปปินส์	สหรัฐอเมริกา	EC	NICs	ญี่ปุ่น	อื่นๆ	รวม
7003	229 (0.0003)	0 (0.00)	525,471 (0.59)	3,109,063 (3.47)	4,509,798 (5.04)	679,530 (0.76)	1,305,933 (1.46)	79,030,029 (88.27)	376,201 (0.42)	89,536,254 (100.00)
7004	268,296 (1.95)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	295,234 (2.15)	5,744,244 (41.85)	2,868,106 (20.89)	85,469 (0.62)	4,465,305 (32.53)	13,726,654 (100.00)
7005	6,562,929 (1.29)	121,758,764 (23.99)	52,534,484 (10.35)	0 (0.00)	176,236,731 (34.72)	47,389,140 (9.34)	42,697,821 (8.41)	13,033,840 (2.57)	47,360,824 (9.33)	507,574,533 (100.00)
7006	140,320 (0.20)	0 (0.00)	7,245,798 (10.36)	0 (0.00)	4,780,165 (6.84)	962,520 (1.38)	26,378,673 (37.73)	29,740,402 (42.54)	667,761 (0.96)	69,915,639 (100.00)
7007	3,981,294 (3.13)	0 (0.00)	20,607 (0.02)	0 (0.00)	10,736,686 (8.44)	21,713,094 (17.07)	3,686,683 (2.90)	84,716,189 (66.60)	2,343,210 (1.84)	127,197,763 (100.00)
7008	1,234,105 (11.55)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	9,332,329 (87.32)	3,967 (0.04)	0 (0.00)	47,881 (0.45)	69,569 (0.65)	10,687,851 (100.00)
7009	22,562,628 (13.66)	19,389 (0.01)	3,393,502 (2.05)	366,168 (0.22)	1,406,956 (0.85)	21,223,444 (12.85)	13,034,319 (7.89)	101,514,762 (61.46)	1,640,273 (0.99)	165,161,441 (100.00)
รวม	34,749,801 (3.53)	121,778,153 (12.38)	63,719,862 (6.48)	3,475,231 (0.35)	207,297,899 (21.07)	97,715,939 (9.93)	89,971,535 (9.15)	308,168,572 (31.32)	56,923,143 (5.79)	983,800,135 (100.00)

ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

หมายเหตุ : (1) EC ประกอบด้วย เบลเยียม เดนมาร์ก ฝรั่งเศส เยอรมัน กรีซ ไอร์แลนด์ อิตาลี ลักเซมเบิร์ก เนเธอร์แลนด์ โปรตุเกส สเปน อังกฤษ

(2) NICs ประกอบด้วย ฮังการี ไต้หวัน เกาหลีใต้

(3) ตัวเลขในวงเล็บแสดงถึงสัดส่วนต่อยอดรวมของรายผลิตภัณฑ์ และ รายประเทศ

เดิมการนำเข้าจากกลุ่มประเทศอาเซียน มีมูลค่าต่ำ เช่น ปี 2534 มูลค่ากระเจกนำเข้าจากอาเซียนเท่ากับ 53.5 ล้านบาท การนำเข้าส่วนใหญ่มาจากสิงคโปร์ ซึ่งมีมูลค่านำเข้า 20.6 ล้านบาท (หรือร้อยละ 38 ของการนำเข้าจากอาเซียน) แต่หลังจากการเข้าร่วมจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน รัฐบาลได้ประกาศลดภาษีอัตรานำเข้ากระเจกจากร้อยละ 30-50 มาเหลือร้อยละ 30 ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2536 เป็นต้นมา ผลที่เกิดขึ้นคือ อินโดนีเซียสามารถส่งกระเจกเข้ามาตีตลาดในประเทศไทยได้มากขึ้นกว่าเดิมเป็นอันมาก มูลค่านำเข้าจากอินโดนีเซียได้เพิ่มขึ้นประมาณ 6.8 เท่า แต่ในแง่ของน้ำหนักเพิ่มขึ้นประมาณ 105.3 เท่า จากปี 2535 ประเภทของกระเจกที่ทำให้มูลค่าและน้ำหนักนำเข้าเพิ่มเป็นหลายเท่า นั้นคือกระเจกโฟลท ซึ่งนำเข้าคิดเป็นน้ำหนักเพิ่มขึ้น 105.3 เท่าเมื่อเทียบกับปี 2535 แหล่งนำเข้ากระเจกจากกลุ่มประเทศอาเซียนที่ประเทศไทย นำเข้ารองลงมาจากอินโดนีเซีย คือ มาเลเซีย (คิดเป็นร้อยละ 6.47 ของมูลค่าการนำเข้า หรือร้อยละ 15.35 ของน้ำหนักที่นำเข้าในปี 2536) การนำเข้ากระเจกจากมาเลเซียส่วนใหญ่จะเป็นกระเจกโฟลท ข้อมูลนำเข้ากระเจกของมาเลเซียแสดงว่ามูลค่านำเข้าเพิ่มขึ้นจาก 1.5 ล้านบาทในปี 2534 เป็น 63.7 ล้านบาท หรือ เพิ่มขึ้น 41.9 เท่าตัวในปี 2536

5. โครงสร้างภาษีนำเข้ากระจกของกลุ่มประเทศอาเซียน

ในส่วนนี้จะวิเคราะห์โครงสร้างภาษีนำเข้าของอุตสาหกรรมกระจกในกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อที่จะแสดงภาพรวมอย่างกว้างๆของการปกป้องอุตสาหกรรมกระจกของแต่ละประเทศว่ามีมากน้อยเพียงไร ประเทศใดที่มีการปกป้องมากอาจจะได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงในทางลบจากการมีเขตการค้าเสรีอาเซียน หากอุตสาหกรรมในประเทศไม่สามารถปรับตัวได้ทันทั้งนี้

เมื่อเปรียบเทียบอัตราภาษีนำเข้าของกระจกชนิดต่างๆ (ช่อง MFN ในตารางที่ 8) จะเห็นได้ว่าเมื่อพิจารณาถึงอัตรากำไรภาษีนำเข้ากระจกจากทุกประเทศ (Most-favored nation rate) จะพบว่าประเทศไทยมีการปกป้องอุตสาหกรรมกระจกสูงกว่าผู้ผลิตในกลุ่มประเทศอาเซียน กล่าวคือ อัตราภาษีนำเข้ากระจกสูงถึงร้อยละ 50-60 ในขณะที่สิงคโปร์ไม่มีการเก็บภาษีนำเข้า เพราะสิงคโปร์ไม่มีโรงงานผลิตกระจกซีท กระจกโฟลท และกระจกลวดลาย อินโดนีเซียมีการเก็บภาษีนำเข้าอยู่ระหว่างร้อยละ 30-40 มาเลเซีย ร้อยละ 0-55 และ ฟิลิปปินส์ ร้อยละ 10-45 ข้อสรุปคือทุกประเทศในอาเซียนพยายามคุ้มครองอุตสาหกรรมกระจกของตน

อัตราภาษีนำเข้าที่กล่าวข้างต้นแสดงค่าอัตรากำไรคุ้มครองในนาม (nominal rate of protection) แต่ที่แท้จริงอุตสาหกรรมอาจได้รับการคุ้มครองแท้จริงสูงหรือต่ำกว่าอัตราภาษีนำเข้าก็ได้ วิธีการวัดการคุ้มครองแท้จริง คือ effective rate of protection⁷ จากการคำนวณพบว่าอุตสาหกรรมกระจกได้รับการคุ้มครองแท้จริงอยู่ในเกณฑ์สูงมากถึงกว่า 100% แสดงว่าอุตสาหกรรมนี้ได้รับการคุ้มครองในอัตราที่สูงที่สุดอีกอุตสาหกรรมหนึ่ง

สำหรับผู้ผลิตจากกลุ่มประเทศอาเซียน ปรากฏว่ามีข้อตกลงการให้สิทธิพิเศษทางการค้าของอาเซียน (Preferential Trading Arrangement หรือ PTA) ซึ่งได้มีการลงนามเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2520 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขยายการค้าระหว่างสมาชิกของอาเซียน โดยการลดอัตราภาษีศุลกากรลงทุกปี ในอัตราร้อยละ 20-25 ของอัตราเดิม (ดูอัตราภาษี PTA ในตารางที่ 8)

อย่างไรก็ตามข้อตกลง PTA ไม่สามารถทำให้การค้าขยายตัวไปตามที่คาดหวังไว้ สาเหตุน่าจะเกิดจากการที่อาเซียนมีลักษณะของโครงสร้างการผลิตที่คล้ายคลึงกัน มีการปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศเหมือนกัน รวมทั้งการขาดความจริงจังของผู้นำที่จะส่งเสริมการค้าในกลุ่มเนื่องจากอาจจะมีผล

⁷ อัตราคุ้มครองแท้จริงเท่ากับร้อยละของส่วนต่างระหว่างมูลค่าส่วนเพิ่มในประเทศกับมูลค่าส่วนเพิ่มในการผลิตสินค้าในตลาดโลก ในกรณีของกระจก มูลค่าเพิ่มในตลาดโลกเท่ากับ 40% ต้นทุนการผลิตประกอบด้วยวัตถุดิบในประเทศที่ไม่มีการคุ้มครอง 24% วัตถุดิบนำเข้าประเภทโซดาแอชและโซเดียมซัลเฟต ซึ่งมีภาษีนำเข้า 20% พลังงานมีภาษีนำเข้า 5% และวัสดุสำหรับก่อสร้างและซ่อมแซมเตา ซึ่งมีภาษีนำเข้า 15% - 40%

ตารางที่ 8

อัตราภาษีนำเข้ากระจกแผ่นจากกลุ่มประเทศอาเซียน ธันวาคม 2536

(หน่วย : ไร่ยล)

HEADING NO.	PRODUCTS	MALAYSIA			INDONESIA			PHILIPPINES			THAILAND		
		NORMAL	PTA	AFTA	NORMAL	PTA	AFTA	NORMAL	PTA	AFTA	NORMAL	PTA	AFTA
	FIGURED GLASS AND WIRED GLASS												
7003.110	- TINTED FIGURED GLASS	0-50	0-30	45.5	40	40	40	10-45	6-27	6-27	50	50	30
7003.190	- CLEAR FIGURED GLASS	0-50	0-30	45.5	40	40	40	10-45	6-27	6-27	50	50	30
7003.200	- WIRED GLASS	-			30	30	30	45	45	45	50	50	30
7003.300	- PROFILE GLASS	50	30	45.5	30	30	30	45	45	45	50	50	30
	SHEET GLASS												
7004.100	- TINTED SHEET GLASS	0-50	0-30	45.5	40	40	40	10-45	6-27	6-27	50	50	30
7004.900	- CLEAR SHEET GLASS	0-50	0-30	45.5	40	40	40	10-45	6-27	6-27	50	50	30
	FLOAT AND POLISHED GLASS												
7005.109	- HEAT REFLECTIVE GLASS	50	30	45.5	40	40	40	45	31.5	31.5	30	30	30
7005.219	- TINTED FLOAT / POLISHED GLASS	50	30	45.5	40	40	40	45	31.5	31.5	50	25	30
7005.299	- CLEAR FLOAT / POLISHED GLASS	50	30	45.5	40	40	40	45	31.5	31.5	50	25	30
7005.300	- POLISHED WIRED GLASS	50	30	45.5	40	40	40	45	31.5	31.5	50	25	30
	SAFETY GLASS												
7007.110	- TEMPERED FOR AUTOMOBILE	30	30	30	40	40	40	45	45	45	50	50	30
7007.190	- TEMPERED FOR CONSTRUCTION	30	30	30	40	40	40	45	45	45	50	50	30
7007.210	- LAMINATED FOR AUTOMOBILE	30	30	30	40	40	40	45	45	45	50	50	30
7007.290	- LAMINATED FOR CONSTRUCTION	30	30	30	40	40	40	45	45	45	50	50	30
7008.000	INSULATING GLASS	50	30	30	40	40	40	20	15	15	50	50	30
	MIRROR												
7009.100	- MIRROR FOR AUTOMOBILE	5	5	na.	20	20	20	45	45	45	60	60	30
7009.910	- MIRROR FOR CONSTRUCTION	55	33	na.	30	30	30	45	31.5	31.5	60	60	30
7009.920	- FRAMED MIRROR	55	33	na.	30	30	30	45	31.5	31.5	60	60	30

Source : Department of Business Economics

Note : * During this period Executive Order 470 implements as autonomous 5 year tariff reduction program ending 1995.

** Based on the condition of 50% or 9.50 Baht/Kg.

เสียหายต่ออุตสาหกรรมในประเทศได้ นอกจากนี้ข้อตกลง PTA ยังมีข้อจำกัดบางประการที่ทำให้ PTA ไม่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. โดยปกติการจัดเก็บภาษีนำเข้าแบบ PTA นั้น จะคิดตามมูลค่า แต่ถ้าหากราคานำเข้าลดต่ำกว่าราคาขั้นต่ำจะเก็บภาษีอัตราตายตัวตามสภาพ โดยคิดภาษีตามน้ำหนักทำให้รัฐมีรายได้จากการจัดเก็บมากกว่าการเก็บตามมูลค่า ผลที่เกิดขึ้นคือช่วยเพิ่มอัตราปกป้องอุตสาหกรรมกระจก ตารางที่ 9 แสดงตัวอย่างการเปรียบเทียบการคิดอัตราภาษีนำเข้าของกระจกชนิด 5 และ 6 มม. ที่ใช้ทั่วไป (โดยคิดภาษีนำเข้า 30%) และที่ใช้เป็นชิ้นส่วนยานยนต์ (คิดภาษีนำเข้า 20%) โดยวิธีคิดตามราคาและน้ำหนัก จะเห็นได้ว่าการเก็บภาษีตามสภาพทำให้สินค้านำเข้าเสียภาษีมากขึ้น ดังนั้นราคากระจกนำเข้าที่เสียภาษีตามสภาพจะแพงกว่าราคากระจกนำเข้าที่เสียภาษีตามมูลค่า ผู้ผลิตในประเทศจะได้ความคุ้มครองสูงขึ้น เพราะส่วนต่างระหว่างราคาในประเทศกับราคากระจกนำเข้าจะลดลงจาก 25% - 30% ในกรณีเก็บภาษีนำเข้าตามมูลค่าเป็น 4% - 18% หากเก็บภาษีตามสภาพ (ดูตารางที่ 9) ผลของการเก็บภาษี 2 ระบบเช่นนี้ทำให้ผู้ผลิตไทยมีแรงจูงใจที่จะผลิตกระจกที่มีคุณภาพต่ำมากกว่าการผลิตกระจกคุณภาพสูง

2. การลดอัตราภาษีศุลกากรโดยยึดหลักพิกัดศุลกากร (CCN) ที่ 7 หลักนั้น ก่อปัญหาในการแลกเปลี่ยนโดยแต่ละประเทศสามารถแลกเปลี่ยนข้อตกลงหลายรายการโดยที่รายการเหล่านั้นไม่เพิ่มการค้าก็ได้

3. การแลกเปลี่ยนรายการสินค้า PTA กระทำโดยสมัครใจซึ่งทำให้แต่ละประเทศแลกเปลี่ยนเฉพาะรายการสินค้าที่ไม่มีผลกระทบกระเทือนต่ออุตสาหกรรมภายใน

4. การลดภาษีศุลกากรแบบ across-the-board แม้จะเป็นวิธีการที่ดี แต่การมีรายการสงวนสิทธิ (exclusion list) มากมายทำให้ปริมาณการค้าไม่ขยายตัวเท่าที่ควร

5. เมื่อมีการลดอัตราภาษีศุลกากรตามข้อตกลง PTA แล้ว กลับมีการใช้มาตรการที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากร (Non Tariff Barriers หรือ NTB) มากขึ้น การเพิ่มมาตรการ NTB นี้เป็นการบดบังผลของการลดภาษีระหว่างกัน ซึ่งทำให้ไม่มีการขยายตัวทางการค้า

6. การลดอัตราภาษีศุลกากรมีในขอบเขตจำกัด ทำให้มีผลน้อยต่อราคาหรือต่อการเปลี่ยนทิศทางการค้าจากนอกกลุ่มอาเซียนมาสู่กลุ่มประเทศอาเซียน

การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนมีผลให้โครงสร้างภาษีขาเข้าของไทยเปลี่ยนแปลง 3 ประการ

ประการแรก ไทยและประเทศอาเซียนต่างก็จัดให้อุตสาหกรรมแก้วและกระจกอยู่ในรายการเร่งลดภาษี (fast track) ให้เหลือร้อยละ 0-5 ภายในปี 2546 (ค.ศ. 2003) ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 10 ข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนระบุว่าประเทศสมาชิกจะได้รับประโยชน์จากคู่ค้า (concession) เมื่อประเทศนั้นลดอัตราภาษีขาเข้าให้ประเทศสมาชิกลงมาถึงระดับร้อยละ 20 หรือ ต่ำกว่า ผลของข้อตกลงคือ ไทยและ

ตารางที่ 9

เปรียบเทียบราคากระจกนำเข้าจากต่างประเทศกับราคาภายในประเทศ

1. ราคากระจกแผ่นในประเทศไทย (คำนวณในอัตรา "ตามราคา")

ORIGIN	กระจกนำเข้า		ราคากระจก หน้าโรงงานในไทย	ส่วนต่างราคาใ
	อาเซียน (ภาษี 30 %)	กระจกทด (ภาษี 20 %)		(3-1)/(1) %
5 mm. Clear Float Glass				
Indonesia	13,294.00	12,312.50	17,678.57	33.0
Taiwan		12,625.00	17,678.57	-
6 mm/ Clear Float Glass				
Indonesia	12,200.00	11,292.86	16,285.71	33.5
Taiwan		12,007.14	16,285.71	-

2. ใช้วิธีคำนวณอากรขาเข้าในอัตรา "ตามสภาพ" (น้ำหนัก)

ORIGIN	กระจกนำเข้า		ราคากระจก	ส่วนต่างราคาใ
	อาเซียน (ภาษี 30 %)	กระจกทด (ภาษี 20 %)	หน้าโรงงานในไทย	(3-1)/(1) %
5 mm. Clear Float Glass				
Indonesia	16,428.57	14,401.79	17,678.57	7.6
Taiwan		14,669.64	17,678.57	-
6 mm/ Clear Float Glass				
Indonesia	15,578.57	13,542.86	16,285.71	4.5
Taiwan		14,142.86	16,285.71	-

3. ส่วนต่างระหว่างราคากระจกนำเข้าที่เสียภาษีตามสภาพกับเสียภาษีตามราคา

5 mm. - อินโดนีเซีย	23.6	17.0	-
6 mm. - อินโดนีเซีย	27.7	19.9	-

ที่มา : ฝ่ายวิจัยและวางแผน บริษัทกระจกไทย-อาซาฮี จำกัด

อินโดนีเซียจะได้ประโยชน์จากการลดภาษีซึ่งกันและกันตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นไป และกรณีกระจกโฟลททั้งคู่จะได้ประโยชน์ตั้งแต่ปี 2538 ไทยกับมาเลเซียจะได้ประโยชน์จากการลดภาษีร่วมกันในปี 2539 (กระจกตามรหัส HS 7003-7008) ไทยกับฟิลิปปินส์จะเริ่มได้ประโยชน์ในปี 2541 เป็นต้นไป (ดูตารางที่ 10) แผนการลดภาษีดังกล่าวให้ข้อสังเกต 3 ข้อ คือ (ก) ประเทศอาเซียนจะได้ประโยชน์จากการลดภาษีขาเข้าล่าช้ามากกว่าจะได้ประโยชน์ครบทุกประเทศก็เป็นเวลา 5 ปี หลังจากการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน ทั้งนี้เพราะเกือบทุกประเทศมีภาษีนำเข้าสูงเกินร้อยละ 30 (ข) ประเทศอาเซียนแต่ละประเทศจะได้ประโยชน์จากการลดภาษีในปีที่ต่างกัน สิงคโปร์และบรูไนได้รับประโยชน์ทันทีเพราะไม่มีภาษีขาเข้า แต่ทั้งคู่ไม่มีการผลิตกระจกไทยกับอินโดนีเซียจะได้ประโยชน์ร่วมกันก่อนประเทศอื่น ทั้งนี้เพราะตารางการลดภาษีของแต่ละประเทศต่างกัน (ค) ข้อตกลงกำหนดว่าแม้อัตราภาษียังสูงกว่า 20% แต่ถ้ามีประเทศอย่างน้อย 2 ประเทศเริ่มลดภาษีลง เช่น จาก 40% เหลือ 30% ทั้งคู่ก็จะได้ประโยชน์ร่วมกันจากการลดภาษีดังกล่าว ดังนั้นไทยจะได้ประโยชน์จากการลดภาษีของอินโดนีเซียในปี 2538 และได้ประโยชน์จากภาษีที่ต่ำลงของมาเลเซียในปี 2537

ประการที่สอง เพื่อแสดงความจริงจังของฝ่ายไทย รัฐบาลไทยได้ประกาศลดภาษีเพียงฝ่ายเดียวโดยลดอัตราจากขาเข้า สำหรับสินค้าที่สูงกว่า 30% มาเหลือ 30% ตั้งแต่มกราคม 2536 (ยกเว้นสินค้าบางรายการ) ดังนั้นในปี 2536-38 ภาษีนำเข้ากระจกของไทยจึงต่ำกว่าภาษีขาเข้าของอินโดนีเซีย และภาษีขาเข้าบางรายการของไทยจะต่ำกว่ามาเลเซียในปี 2536-2537 และบางรายการจะต่ำกว่าของมาเลเซียจนถึงสิ้นปี 2541

ประการที่สาม การที่ประเทศไทยลดอากรขาเข้าจากอาเซียนเหลือร้อยละ 30 ทำให้ต้องยกเลิกวิธีการเลือกเก็บอากรศุลกากรที่เกิดจากการคำนวณในอัตราตามราคาหรือตามสภาพโดยเลือกเก็บตามอัตราที่คำนวณเป็นเงินได้สูงกว่า โดยเปลี่ยนมาเป็นภาษีตามมูลค่าอย่างเดียว (ดูประกาศกระทรวง การคลัง ที่ ศก. 11/2537 (อต.1)) นอกจากนี้ในแผนการลดภาษี หากอัตราภาษี ASEAN PTA ต่ำกว่าอัตราร้อยละ 30 ข้อตกลงกำหนดให้ใช้ฐานของภาษีที่คิดจาก PTA เป็นจุดเริ่มต้น ผลกระทบต่ออุตสาหกรรมกระจกคือ ในกรณีแรกการใช้แนวทางการเก็บอัตราภาษีนำเข้าตามราคาทำให้การคุ้มครองอุตสาหกรรมลดลงดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 9 กล่าวคือ หากเก็บภาษีตามราคา ราคากระจกนำเข้าจากอาเซียนที่บวกภาษีแล้วจะถูกกว่ากระจกที่เสียภาษีตามสภาพถึงร้อยละ 17-27.7 (ตารางที่ 9) ผลคือส่วนต่างระหว่างราคากระจกในประเทศกับราคากระจกนำเข้าจะเพิ่มสูงขึ้นมาก ในกรณีหลังที่แนวทางการลดภาษีในส่วนที่ใช้อัตรา ASEAN PTA เป็นจุดเริ่มต้นนั้น ทำให้จุดเริ่มต้นของการลดภาษีกระจกโฟลทในพิกัดศุลกากร (7005.219 7005.299 และ 7005.300) มีอัตราภาษีย้อยลง 25 แทนที่จะเป็นร้อยละ 30 เหมือนกระจกชนิดอื่นๆ

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีอากรขาเข้าดังกล่าวทำให้อัตราภาษีขาเข้าของไทยต่ำกว่าประเทศอาเซียน ในช่วงเวลาระหว่าง 2536-2538 ตัวอย่างเช่นกระจกโฟลท (พิกัดศุลกากร 7005) และกระจกนิรภัยลามิเนตและเทมเปอร์ (พิกัด 7007) ในปี 2536 ไทยเก็บภาษีย้อยลง 25 และ 30 ตามลำดับ ขณะที่มาเลเซีย

ตารางที่ 10

General Formula of Fast Track Tariff Reduction Program (Tariff Rates Above 20%)

Country	Exlsting Tariff Rates***	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Brunei D.		No products with tariffs above 20%										
Indonesia	40%	40%	40%	30%	30%	20%	20%	15%	15%	10%	10%	0-5%
	30%	30%	30%	20%	20%	20%	20%	15%	15%	10%	10%	0-5%
	25%	25%	25%	20%	20%	20%	20%	15%	15%	10%	10%	0-5%
Malaysia	50.0%	45.5%	41.0%	36.5%	32.0%	27.5%	23.0%	18.5%	14.0%	9.5%	5.0%	
	40.0%	36.5%	33.0%	29.5%	26.0%	22.5%	19.0%	15.5%	12.0%	8.5%	5.0%	
	30.0%	27.5%	25.0%	22.5%	20.0%	17.5%	15.0%	12.5%	10.0%	7.5%	5.0%	
Philippines	46-50%	During this period, Executive Order 470 implements an autonomous 5-year tariff reduction program ending 1995			45%	40%	35%	30%	25%	20%	15%	0-5%
	41-45%				40%	35%	30%	25%	20%	15%	10%	0-5%
	36-40%				35%	30%	25%	20%	15%	10%	10%	0-5%
	31-35%				30%	25%	20%	20%	15%	15%	10%	0-5%
	26-30%				25%	25%	20%	20%	15%	15%	10%	0-5%
	21-25%				20%	20%	15%	15%	15%	10%	10%	0-5%
Singapore	Above 20%	0	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Thailand	Above 30%	30%	30%	25%	25%	20%	20%	15%	15%	10%	10%	0-5%
	26-30%			25%	25%	20%	20%	15%	15%	10%	10%	0-5%
	21-25%			20%	20%	15%	15%	10%	10%	0-5%		

ที่มา : ASEAN Secretariat

หมายเหตุ : (1) * The above is a general tariff reduction formula. This does not preclude a faster or slower rate of reduction for each tariff line

within the specified time frame

และอินโดนีเซียเก็บภาษีในอัตราร้อยละ 40 แต่ปัญหานี้จะหมดไปหลังปี 2539-40 เพราะตั้งแต่ปีดังกล่าว เป็นต้นไปอัตราภาษีนำเข้าของทุกประเทศจะใกล้เคียงกัน

อย่างไรก็ตาม การที่ประเทศไทยได้ลดภาษีนำเข้ากระเจกแต่ฝ่ายเดียวจากร้อยละ 50-60 มาเป็นร้อยละ 30 ในปี 2536 ทำให้มีการนำเข้ากระเจกจำนวนมากจากอินโดนีเซียจนเกิดผลกระทบต่อกำไรของผู้ผลิตกระเจก แต่การนำเข้าทำให้ผู้แทนจำหน่ายมีทางเลือกมากขึ้น เพราะกระเจกนำเข้ามีราคาถูกกว่ากระเจกในประเทศ ดังนั้นผู้แทนจำหน่ายจึงสามารถแข่งขันลดราคาขายให้แก่ ชาวปัว และผู้บริโภคได้ แม้ในระยะสั้น (2-3 ปี) โรงงานผลิตกระเจกอาจจะมีการลดลง (ดูการวิเคราะห์ในตอนต่อไป) แต่การนำเข้าจะเป็นปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้อุตสาหกรรมเริ่มปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตและการจัดการเพื่อรองรับการแข่งขันจากต่างประเทศ การปรับตัวของอุตสาหกรรมกระเจกไทยที่เกิดขึ้นก่อนผู้ผลิตในต่างประเทศในครั้งนี้น่าจะเป็นผลดีในระยะยาว เมื่ออัตราภาษีนำเข้ากระเจกของประเทศอาเซียนอื่นๆ เริ่มลดลงในปี 2540 เช่น กระเจกนิรภัยของไทยที่จะขายไปยังตลาดอินโดนีเซีย อินโดนีเซียจะลดภาษีนำเข้าจากร้อยละ 40 ในปี 2536 มาเป็นร้อยละ 30 ในปี 2538 และเหลือร้อยละ 20 ในปี 2540 (หรือลดลงประมาณ 50%) ขณะที่ประเทศไทยจะลดภาษีนำเข้ากระเจกนิรภัยจากร้อยละ 30 ในปี 2536 มาเหลือร้อยละ 25 ในปี 2538 และลดเหลือเป็นร้อยละ 20 ในปี 2540 (หรือลดลงเพียง 33%) ดังนั้นผลกระทบของข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนต่ออุตสาหกรรมกระเจกของอินโดนีเซียจะรุนแรงกว่าของไทยในอนาคต เพราะอินโดนีเซียใช้เวลาการลดภาษีสั้นกว่าประเทศไทย

6. ผลกระทบของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน

การลดภาษีนำเข้าจะมีผลทำให้ราคากะเจกนำเข้าซึ่งบวกภาษีแล้วลดต่ำลงตลาดกะเจกในประเทศจะมีการแข่งขันมากขึ้น ผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์จากราคากะเจกที่ต่ำลง แต่คำถามที่สำคัญคือการลดภาษีนำเข้าจะทำให้มีการนำเข้ากะเจกจำนวนมากจากอินโดนีเซีย จนเกิดความเสียหายรุนแรงต่อผู้ผลิตกะเจกไทยหรือไม่ คำถามที่เกี่ยวข้องกันอีกข้อ คือ อินโดนีเซียทุ่มตลาดไทยหรือไม่ หลังจากนั้นเราจะประเมินผลกระทบของเขตการค้าเสรีอาเซียนต่อการค้าระหว่างประเทศของไทย

ประเด็นแรก การลดภาษีนำเข้าในเดือนมกราคม 2536 ทำให้มีการนำเข้ากะเจกบางประเภทจากอาเซียนโดยเฉพาะอินโดนีเซียและมาเลเซียเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงมาก มูลค่าการนำเข้าจากอินโดนีเซียเพิ่มขึ้น 5.75 เท่าตัวจากปี 2535 และจากมาเลเซียเพิ่มขึ้นเกือบ 42 เท่าตัว แต่ผู้ผลิตของไทยไม่เกรงกลัวว่ามาเลเซียซึ่งมีกำลังการผลิตต่ำกว่าไทย (ดูตารางที่ 3) คู่แข่งที่น่ากลัวคืออินโดนีเซีย อย่างไรก็ตาม เราคาดว่า การลดภาษีนำเข้าของไทยจะไม่ก่อให้เกิดผลเสียหายรุนแรงต่อผู้ผลิตกะเจกของไทยเป็นระยะเวลานานอย่างต่อเนื่องด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

แหล่งนำเข้ากะเจกที่สำคัญในอาเซียน คือ อินโดนีเซีย ซึ่งมีข้อได้เปรียบไทย 2 ประการ ประการแรก อินโดนีเซียเป็นประเทศเดียวในอาเซียนที่มีกำลังการผลิตมากกว่าไทย ในปี 2536 กำลังการผลิตของอินโดนีเซียเพิ่มขึ้นเป็น 14.7 ล้านหีบต่อปี ขณะที่กำลังการผลิตของไทยมีเพียง 11.38 ล้านหีบต่อปี ในช่วงปี 2533-36 ทั้งไทยและอินโดนีเซียต่างก็ขยายกำลังการผลิตกว่าสองเท่าตัวเพื่อรองรับความต้องการใช้กะเจกในประเทศที่เพิ่มขึ้นอันเนื่องจากการขยายตัวของเศรษฐกิจ แต่ในระยะหลังการขยายกำลังผลิต ทั้งสองประเทศย่อมมีปริมาณกะเจกส่วนเกินที่ต้องระบายออกต่างประเทศในราคาต่ำกว่าราคาภายในประเทศ ดังนั้นการที่ประเทศไทยลดภาษีการนำเข้ากะเจกในต้นปี 2536 จาก 50% เหลือ 30% ขณะที่อินโดนีเซียยังไม่ได้ลดภาษีลง ทำให้มีกะเจกจากอินโดนีเซียหลังไหลเข้าสู่ไทยจำนวนมาก มีข้อสังเกตว่าเดิมอัตราภาษีนำเข้ากะเจกโพทของไทย (50%) สูงกว่าอินโดนีเซีย แต่หลังจากไทยลดภาษีเหลือ 30% อินโดนีเซียยังคงภาษีที่ 40% และจะเริ่มลดภาษีเหลือ 30% ในปี 2538

ข้อได้เปรียบอีกประการหนึ่งคือ อินโดนีเซียมีต้นทุนการผลิตต่ำกว่าไทย ตารางที่ 11 เปรียบเทียบราคาปัจจัยการผลิตในอาเซียนปัจจัยการผลิตสำคัญ คือต้นทุนค่าพลังงาน จากตารางจะเห็นว่าอินโดนีเซียมีต้นทุนพลังงานทุกประเภทต่ำกว่าไทย โดยราคาแอลพีจีต่ำกว่าไทย 15% ราคาน้ำมันเตาต่ำกว่าไทย 20% ราคากระแสไฟฟ้าต่ำกว่า 24.5%

แม้ว่าอินโดนีเซียจะมีข้อได้เปรียบไทยดังกล่าว แต่ในปัจจุบันอินโดนีเซียยังไม่ใช่ประเทศผู้ส่งออกกะเจกรายใหญ่ของโลก อุตสาหกรรมกะเจกของอินโดนีเซียมีลักษณะคล้ายของไทย กล่าวคือเป็นอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อสนองความต้องการภายในประเทศ ผู้ผลิตกะเจกยังได้รับการคุ้มครองในอัตราที่สูง

ตารางที่ 11

เปรียบเทียบต้นทุนการผลิตด้านพลังงาน ค่าจ้างและ อัตราดอกเบี้ย

ต้นทุน	ไทย	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	ฟิลิปปินส์
ค่าจ้าง (\$/วัน)	3.97	1.84	4.5	4.21
LPG (\$/ลิตร)	0.39	0.33	0.41	0.395
แก๊สธรรมชาติ (\$/ลบ.ม.)	5.43	-	-	-
ไฟฟ้า (\$/หน่วย)	0.053	0.04	0.41	0.42
น้ำมันเตา (\$/ลิตร)	0.15	0.12	0.177	0.185
อัตราดอกเบี้ยกู้ยืม ลูกค้านดี (%)	11.00	18.00	6.85	17.00

ที่มา : เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง เส้นทางและโอกาสการส่งออกและผลกระทบจากการมีเขตการค้าเสรีอาเซียน พฤษภาคม 2537 และ Fareastern Economic Reviem สิงหาคม 2537

ใกล้เคียงกับผู้ผลิตในประเทศไทย ตัวอย่างเช่นภาชนะนำเข้าจากพิกัด 7003 ถึง 7007 เท่ากับ 30% ถึง 40% การขายกระจกภายในประเทศจึงได้กำไรสูงกว่าการส่งออก ดังนั้นปริมาณการส่งออกกระจกของอินโดนีเซียจึงค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับกำลังการผลิต คือประมาณร้อยละ 30 ของกำลังการผลิต กระจกที่อินโดนีเซียส่งออกส่วนใหญ่เป็นกระจกโฟลทในพิกัด 7005 กระจกนิรภัยพิกัด 7007 (ดูตารางที่ 12) สถิติการนำเข้าของไทยก็ยืนยันว่ากระจกส่วนใหญ่ที่ไทยนำเข้าจากอินโดนีเซียคือกระจกโฟลทในพิกัด 7005 (ดูตารางที่ 7) กระจกที่อินโดนีเซียส่งออกเหล่านี้คือผลผลิตส่วนเกินอันเนื่องมาจากความต้องการในประเทศยังต่ำกว่ากำลังการผลิตที่มีอยู่ สถานการณ์นี้จึงเหมือนกับการส่งออกกระจกของไทย ซึ่งมีการส่งออกกระจกโฟลทและกระจกนิรภัยที่มีปริมาณการผลิตส่วนเกิน (ดูตารางที่ 5)

หลักฐานที่ยืนยันว่าอินโดนีเซียยังไม่ใช่ผู้ส่งออกกระจกรายใหญ่ คือ อินโดนีเซียยังต้องมีการนำเข้ากระจกดังข้อมูลในตารางที่ 13 ปริมาณการนำเข้ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น นอกจากนั้นอินโดนีเซียยังมีการนำเข้ากระจกจากประเทศไทย กระจกที่นำเข้านี้เป็นกระจกภายใต้รหัสเดียวกันกับที่อินโดนีเซียส่งออก แสดงว่าการคุ้มครองอุตสาหกรรมกระจกของประเทศในอาเซียนทำให้เกิดโรงงานกระจกขึ้น แต่ลักษณะการลงทุน(สูง) และลักษณะการผลิตแบบต่อเนื่อง ทำให้เกิดผลผลิตส่วนเกิน โรงงานส่วนใหญ่ในอาเซียนจึงต้องหาทางระบายผลผลิตส่วนเกินออกนอกประเทศ การลดภาชนะนำเข้าของเขตการค้าเสรีอาเซียนจะทำให้การระบายผลผลิตส่วนเกินของผู้ผลิตในอาเซียนทำได้สะดวกขึ้น ตลาดส่งออกจะหันเหจากตลาดนอกอาเซียนมาเป็นตลาดภายในอาเซียนมากขึ้น

กล่าวโดยสรุป ทั้งไทยและอินโดนีเซียต่างก็ต้องพยายามหาทางระบายกระจกส่วนเกินออกนอกประเทศ แม้ว่าขณะนี้ภาชนะนำเข้าของไทยจะต่ำกว่าอินโดนีเซีย แต่ในปี 2540 อัตราภาษีของสองประเทศจะเท่ากันที่ 20% (ดูตารางที่ 10) ดังนั้นการลดภาชนะนำเข้าของไทยจึงจะไม่มีผลกระทบมากถึงขนาดทำให้ผู้ผลิตกระจกของไทยต้องขาดทุนอย่างมาก

ในอนาคต หากไม่มีนักลงทุนวางแผนสร้างโรงงานผลิตกระจกในอินโดนีเซียเพื่อส่งออกหรือสร้างโรงงานกระจกขนาดใหญ่สนองตลาดภายในเพิ่มขึ้น เราคาดว่า การขยายตัวทางเศรษฐกิจของอินโดนีเซียจะทำให้ความต้องการใช้กระจกเพิ่มขึ้น การผลิตส่วนเกินจะค่อยๆ ลดลง ความจำเป็นที่อินโดนีเซียต้องระบายกระจกส่วนเกินสู่ตลาดโลกจะค่อยๆ ลดลง เหมือนกับในประเทศไทยในปีที่เกิดภาวะเศรษฐกิจชะงักงันจนมีผลกระทบต่อกำหนดก่อสร้าง ในปีนั้นก็จะมีการระบายกระจกส่วนเกินออกสู่ตลาดโลกมากเป็นพิเศษ แต่เหตุการณ์เช่นนี้จะเพียงปรากฏการณ์ชั่วคราว

เหตุผลอีกประการหนึ่งที่ทำให้เชื่อว่าในระยะสั้นการลดภาชนะนำเข้าจะไม่มีผลกระทบรุนแรงต่อผู้ผลิตกระจกไทยเกิดจากข้อจำกัดในการนำเข้า ซึ่งทำให้ต้นทุนการนำเข้าสูงขึ้น ข้อจำกัดเหล่านี้ได้แก่ (ก) ต้นทุนการขนส่งกระจกข้ามประเทศค่อนข้างสูง อัตราค่าขนส่งกระจกระหว่างประเทศไทยและอินโดนีเซียเท่ากับ 800-850 เหรียญสหรัฐต่อตู้ (ตู้ละ 20 ตัน) หรือประมาณร้อยละ 13.75 ของราคาส่งออกจาก

ตารางที่ 12ก

ปริมาณและมูลค่าส่งออกกระถางของอินโดนีเซียไปแหล่งต่างๆ

พิกัดศุลกากร	2533			2534			2535			2536*		
	ปริมาณ (กก.)	มูลค่า (U.S.\$)	ราคาต่อหน่วย (U.S.\$/กก.)	ปริมาณ (กก.)	มูลค่า (U.S.\$)	ราคาต่อหน่วย (U.S.\$/กก.)	ปริมาณ (กก.)	มูลค่า (U.S.\$)	ราคาต่อหน่วย (U.S.\$/กก.)	ปริมาณ (กก.)	มูลค่า (U.S.\$)	ราคาต่อหน่วย (U.S.\$/กก.)
7003	1,744,802	2,269,097	1.30	1,443,998	2,524,030	1.75	1,810,130	2,931,828	1.62	480,766	691,783	1.44
7004	3,460	60,564	17.50	6,859	52,140	7.60	30,189	117,576	3.89	390,107	129,635	0.33
7005	72,994,225	28,250,386	0.39	72,402,013	23,356,964	0.32	63,655,705	18,949,007	0.30	98,268,388	29,960,175	0.30
7006	390	5,083	13.03	1,346,010	1,274,248	0.95	3,613,610	3,160,062	0.87	6,448,838	5,380,219	0.83
7007	514,362	809,071	1.57	302,904	547,294	1.81	263,147	455,813	1.73	17,779,420	564,040	0.03
7008	0	0	n.a.	0	0	n.a.	0	0	n.a.	0	0	n.a.
7009	88,187	62,661	0.71	17,773	44,787	2.52	539,257	324,611	0.60	2,702,292	1,743,894	0.65
รวม	75,345,426	31,456,862	0.42	75,519,557	27,799,463	0.37	69,912,038	25,938,897	0.37	126,069,811	38,469,746	0.31

ที่มา : Central Bureau of Statistics, Jakarta, Indonesia

หมายเหตุ : ข้อมูลปี 2536 คัดเฉพาะเดือน ม.ค. -พ.ย. 2536

ตารางที่ 12ข

ปริมาณและมูลค่าส่งออกกระถางของอินโดนีเซียไปประเทศไทยและประเทศอาเซียนอื่นๆ

พิกัดศุลกากร	2533						2534						2535					
	ประเทศไทย			ประเทศอาเซียนอื่น			ประเทศไทย			ประเทศอาเซียนอื่น			ประเทศไทย			ประเทศอาเซียนอื่น		
	ปริมาณ (กก.)	มูลค่า (U.S.\$)	ราคาต่อหน่วย (U.S.\$/กก.)	ปริมาณ (กก.)	มูลค่า (U.S.\$)	ราคาต่อหน่วย (U.S.\$/กก.)	ปริมาณ (กก.)	มูลค่า (U.S.\$)	ราคาต่อหน่วย (U.S.\$/กก.)	ปริมาณ (กก.)	มูลค่า (U.S.\$)	ราคาต่อหน่วย (U.S.\$/กก.)	ปริมาณ (กก.)	มูลค่า (U.S.\$)	ราคาต่อหน่วย (U.S.\$/กก.)	ปริมาณ (กก.)	มูลค่า (U.S.\$)	ราคาต่อหน่วย (U.S.\$/กก.)
700311100	0	0	n.a.	0	0	n.a.	0	0	n.a.	54	25	0.46	0	0	n.a.	290	930	3.21
700311910	0	0	n.a.	0	0	n.a.	0	0	n.a.	0	0	n.a.	0	0	n.a.	75	7	0.09
700311990	0	0	n.a.	855	2,205	2.58	0	0	n.a.	2,352	5,607	2.38	0	0	n.a.	11,344	5,819	0.51
700319100	0	0	n.a.	0	0	n.a.	0	0	n.a.	0	0	n.a.	0	0	n.a.	856	240	0.28
700410100	0	0	n.a.	497	6,433	12.94	0	0	n.a.	247	10,788	43.68	0	0	n.a.	0	0	n.a.
700490900	0	0	n.a.	52	1,173	22.56	0	0	n.a.	0	0	n.a.	0	0	n.a.	1,091	2,001	1.83
700510100	1,099,440	426,030	0.39	18,209,489	6,690,756	0.37	1,149,876	404,167	0.35	12,282,193	3,598,221	0.29	65,698	17,257	0.26	14,621,235	4,117,135	0.28
700510900	0	0	n.a.	15,309	4,315	0.28	0	0	n.a.	0	0	n.a.	0	0	n.a.	449,914	173,257	0.39
700521100	15,309	7,872	0.51	13,496,837	5,096,676	0.38	0	0	n.a.	6,766,557	2,349,370	0.35	0	0	n.a.	11,238,579	3,326,282	0.30
700521900	0	0	n.a.	45,750	15,966	0.35	0	0	n.a.	1,473,001	412,873	0.28	0	0	n.a.	263,888	69,605	0.26
700530900	0	0	n.a.	0	0	n.a.	0	0	n.a.	48,000	21,254	0.44	0	0	n.a.	0	0	n.a.
700600000	0	0	n.a.	60	1,321	22.02	0	0	n.a.	0	0	n.a.	0	0	n.a.	2,433	397	0.16
700711100	0	0	n.a.	0	0	n.a.	0	0	n.a.	315	854	2.71	0	0	n.a.	0	0	n.a.
700719000	0	0	n.a.	48,760	145,302	2.98	0	0	n.a.	102,508	180,503	1.76	0	0	n.a.	23,348	63,896	2.74
700729000	0	0	n.a.	276,834	266,910	0.96	0	0	n.a.	55,171	44,881	0.81	0	0	n.a.	86,037	71,226	0.83
700910000	0	0	n.a.	67	565	8.43	0	0	n.a.	0	0	n.a.	0	0	n.a.	18	225	12.50
700991000	0	0	n.a.	1,385	2,252	1.63	0	0	n.a.	2,018	5,760	2.85	0	0	n.a.	167,646	82,172	0.49
700992000	0	0	n.a.	0	0	n.a.	0	0	n.a.	0	0	n.a.	0	0	n.a.	138	124	0.90
รวม	1,114,749	433,902	0.39	32,095,895	12,233,874	0.38	1,149,876	404,167	0.35	20,732,362	6,630,111	0.32	65,698	17,257	0.26	26,866,389	7,912,255	0.29

ที่มา : Central Bureau of Statistics, Jakarta, Indonesia

หมายเหตุ : การค้ากับประเทศอาเซียนอื่นๆส่วนใหญ่เป็นการค้ากับสิงคโปร์และมาเลเซีย

ตารางที่ 13ก

ปริมาณและมูลค่านำเข้าระจกของอินโดนีเซียจากแหล่งต่างๆ

พิกัดศุลกากร	2533			2534			2535			2536*		
	ปริมาณ (กก.)	มูลค่า (U.S.\$)	ราคาต่อหน่วย (U.S.\$/กก.)	ปริมาณ (กก.)	มูลค่า (U.S.\$)	ราคาต่อหน่วย (U.S.\$/กก.)	ปริมาณ (กก.)	มูลค่า (U.S.\$)	ราคาต่อหน่วย (U.S.\$/กก.)	ปริมาณ (กก.)	มูลค่า (U.S.\$)	ราคาต่อหน่วย (U.S.\$/กก.)
7003	86,790	47,371	0.55	303,026	207,535	0.68	204,364	239,632	1.17	960,918	422,009	0.44
7004	743,832	1,024,307	1.38	2,041,221	1,247,276	0.61	835,047	307,569	0.37	2,292,505	2,439,154	1.06
7005	1,263,977	1,246,216	0.99	6,259,833	4,967,131	0.79	4,948,003	4,007,544	0.81	9,350,070	3,809,262	0.41
7006	3	130	43.33	1,700	1,908	1.12	4,527	14,746	3.26	2,074	15,035	7.25
7007	146,554	747,078	5.10	219,911	1,152,961	5.24	285,394	1,237,296	4.34	201,560	1,093,383	5.42
7008	36,428	156,680	4.30	1,103	18,935	17.17	103	1,677	16.28	5,252	489,621	93.23
7009	432,609	1,074,339	2.48	476,244	1,157,908	2.43	352,550	1,148,936	3.26	481,783	2,331,180	4.84
รวม	2,710,193	4,296,121	1.59	9,303,038	8,753,654	0.94	6,629,988	6,957,400	1.05	13,294,162	10,599,644	0.80

ที่มา : Central Bureau of Statistics, Jakarta, Indonesia

หมายเหตุ : ข้อมูลปี 2536 คัดเฉพาะเดือน ม.ค. -พ.ย. 2536

ตารางที่ 13ข
ปริมาณและมูลค่านำเข้าระจกของอินโดนีเซียจากประเทศไทยและประเทศอาเซียนอื่นๆ

พิกัดศุลกากร	2533						2534						2535					
	ประเทศไทย			ประเทศอาเซียนอื่น			ประเทศไทย			ประเทศอาเซียนอื่น			ประเทศไทย			ประเทศอาเซียนอื่น		
	ปริมาณ (กก.)	มูลค่า (U.S.\$)	ราคาต่อหน่วย (U.S.\$/กก.)	ปริมาณ (กก.)	มูลค่า (U.S.\$)	ราคาต่อหน่วย (U.S.\$/กก.)	ปริมาณ (กก.)	มูลค่า (U.S.\$)	ราคาต่อหน่วย (U.S.\$/กก.)	ปริมาณ (กก.)	มูลค่า (U.S.\$)	ราคาต่อหน่วย (U.S.\$/กก.)	ปริมาณ (กก.)	มูลค่า (U.S.\$)	ราคาต่อหน่วย (U.S.\$/กก.)	ปริมาณ (กก.)	มูลค่า (U.S.\$)	ราคาต่อหน่วย (U.S.\$/กก.)
700311100	0	0	น.า.	7,068	3,203	0.45	0	0	น.า.	0	0	น.า.	0	0	น.า.	863	793	0.92
700311910	0	0	น.า.	0	0	น.า.	117	334	2.85	0	0	น.า.	0	0	น.า.	4,324	1,846	0.43
700311990	0	0	น.า.	0	0	น.า.	0	0	น.า.	20	91	4.55	0	0	น.า.	0	0	น.า.
700319100	0	0	น.า.	0	0	น.า.	0	0	น.า.	7,419	5,184	0.70	0	0	น.า.	1,502	5,177	3.45
700319990	0	0	น.า.	41	110	2.68	0	0	น.า.	20	53	2.65	0	0	น.า.	0	0	น.า.
700320900	0	0	น.า.	0	0	น.า.	0	0	น.า.	8,464	4,564	0.54	0	0	น.า.	7,886	3,279	0.42
700410900	0	0	น.า.	295	977	3.31	0	0	น.า.	164,560	53,295	0.32	0	0	น.า.	0	0	น.า.
700490900	0	0	น.า.	87	286	3.29	0	0	น.า.	32	82	2.56	0	0	น.า.	583	1,352	2.32
700510900	71,400	53,749	0.75	119,600	31,713	0.27	0	0	น.า.	501,902	136,717	0.27	115,136	124,103	1.08	553,425	230,004	0.42
700521100	0	0	น.า.	0	0	น.า.	0	0	น.า.	0	0	น.า.	0	0	น.า.	5	27	5.40
700521900	0	0	น.า.	184	702	3.82	0	0	น.า.	4,973	663	0.13	0	0	น.า.	18,115	9,407	0.52
700529100	0	0	น.า.	43,654	47,430	1.09	0	0	น.า.	0	0	น.า.	0	0	น.า.	0	0	น.า.
700529900	0	0	น.า.	11,431	12,941	1.13	0	0	น.า.	16,969	9,238	0.54	0	0	น.า.	38,900	23,544	0.61
700530900	0	0	น.า.	0	0	น.า.	0	0	น.า.	1	7	7.00	0	0	น.า.	28	615	21.96
700600000	0	0	น.า.	0	0	น.า.	0	0	น.า.	1,504	1,158	0.77	0	0	น.า.	4,248	13,719	3.23
700711900	0	0	น.า.	1,139	3,047	2.68	0	0	น.า.	714	1,789	2.51	0	0	น.า.	117	240	2.05
700719000	0	0	น.า.	40,003	22,173	0.55	0	0	น.า.	55,092	99,068	1.80	0	0	น.า.	9,823	11,108	1.13
700721100	0	0	น.า.	4	3,228	807.00	0	0	น.า.	15,260	22,558	1.48	0	0	น.า.	0	0	น.า.
700721900	0	0	น.า.	83	1,675	20.18	1,140	1,095	0.96	1,583	5,416	3.42	6	45	7.50	29	387	13.34
700729000	0	0	น.า.	39,264	163,913	4.17	0	0	น.า.	28	520	18.57	0	0	น.า.	943	4,013	4.26
700800000	0	0	น.า.	0	0	น.า.	0	0	น.า.	0	0	น.า.	0	0	น.า.	0	0	น.า.
700910000	1,209	1,142	0.94	39,249	23,277	0.59	53	129	2.43	4,874	9,409	1.93	219	297	1.36	3,079	7,465	2.42
700991000	0	0	น.า.	792	1,677	2.12	0	0	น.า.	28,477	9,340	0.33	0	0	น.า.	13,215	8,085	0.61
700992000	1,345	2,100	1.56	3,984	6,627	1.66	2,717	7,154	2.63	1,679	7,358	4.38	250	1,353	5.41	5,154	17,506	3.40
รวม	73,954	56,991	0.77	306,878	322,979	1.05	4,027	8,712	2.16	813,571	366,510	0.45	115,611	125,798	1.09	662,239	338,567	0.51

ที่มา : Central Bureau of Statistics, Jakarta, Indonesia

หมายเหตุ : การค้ากับประเทศอาเซียนอื่นๆส่วนใหญ่เป็นการค้ากับสิงคโปร์และมาเลเซีย

อินโดนีเซีย (f.o.b.) ถ้าส่งจากสิงคโปร์ค่าขนส่งเฉลี่ย 500-700 เหรียญต่อตู้ (ข) ผู้นำเข้าจะสามารถซื้อกระจกจากโรงงานกระจกในต่างประเทศได้ต้องมียอดสั่งซื้อจำนวนมากจึงจะซื้อได้ในราคาต่ำพอที่จะทำให้ตนมีกำไร พ่อค้าขายส่งจำนวนกว่า 60 ราย ซึ่งเป็นตัวแทนจำหน่ายกระจกของผู้ผลิต ยังไม่สามารถนำเข้าโดยตรงได้ต้องซื้อจากผู้นำเข้าสองราย ผู้นำเข้าทั้งสองรายนี้เป็นผู้นำเข้ากระจกไปจำหน่ายในสิงคโปร์และมาเลเซียด้วย บริษัททั้งสองจึงมียอดสั่งซื้อกระจกจากโรงงานอินโดนีเซียเป็นจำนวนมาก (ค) อย่างไรก็ตามบริษัทผู้นำเข้าทั้งสองยังไม่มีเครือข่ายการจำหน่ายกระจกให้แก่ผู้ค้าส่งระดับชาปัวในประเทศไทย เพราะผู้นำเข้าทั้งสองไม่มีโกดังสต็อกกระจก การลงทุนดังกล่าวค่อนข้างสูง เพราะราคาที่ดินในกรุงเทพฯแพงขึ้นมาก อุปสรรคเหล่านี้ทำให้ต้นทุนของกระจกนำเข้าค่อนข้างสูง หลังจากอัตราภาษีนำเข้าลดลงเหลือ 30% ปริมาณนำเข้าจึงไม่มากพอที่จะมีผลกระทบต่อราคากระจกที่โรงงานใหญ่ 2 แห่งขายให้แก่ตัวแทนจำหน่าย แม้จะมีการนำเข้ากระจกจากอินโดนีเซียเพิ่มขึ้นมาก แต่ส่วนลดที่โรงงานลดให้แก่ตัวแทนจำหน่ายยังคงอยู่ที่ 25% ระยะเวลาของสินเชื่อการค้าที่โรงงานกระจกให้แก่ตัวแทนจำหน่ายในกรุงเทพฯก็ยังคงเดิม

คำถามสำคัญข้อสอง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการนำเข้าจากอินโดนีเซีย คือ อินโดนีเซียทุ่มตลาดกระจกในประเทศไทยหรือไม่ ตัวเลขในตารางที่ 14 แสดงให้เห็นชัดว่าในปี 2536 ขณะที่ราคานำเข้ากระจกโฟลทจากตลาดโลกลดลงถึง 14.6% จากราคาปี 2535 แต่ราคากระจกนำเข้าจากอินโดนีเซียกลับลดลงถึง 35% ตัวเลขนี้น่าจะแสดงว่ามีการทุ่มตลาด แต่การตอบคำถามนี้ต้องการข้อมูลบางอย่างเพิ่มเติม โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลต้นทุนการผลิตกระจกของอินโดนีเซียเปรียบเทียบกับราคานำเข้ากระจก (c.i.f. value) จากอินโดนีเซีย หากราคานำเข้าต่ำกว่าต้นทุนการผลิตเฉลี่ยของผู้ผลิตในอินโดนีเซีย จึงจะสรุปได้ว่าการทุ่มตลาด อย่างไรก็ตาม เราไม่มีข้อมูลต้นทุนการผลิตเฉลี่ยของอินโดนีเซีย ดังนั้นเราจึงต้องใช้ข้อมูลอื่นๆ ดังนี้

(ก) เปรียบเทียบราคานำเข้าโรงงานในอินโดนีเซียกับราคาส่งออก (f.o.b.) ของอินโดนีเซีย ข้อมูลจากกรมศุลกากรของอินโดนีเซียพบว่าในปี 2533-2535 ราคาส่งออกกระจกโฟลท (รหัส HS 7005.10100) เฉลี่ยประมาณ 330 เหรียญสหรัฐต่อตัน ขณะที่กระจกโฟลทรหัส HS 7005.21100 เฉลี่ยสูงกว่าเล็กน้อยคือ 340 เหรียญต่อตัน จากการสัมภาษณ์พบว่าในปี 2536 กระจก float glass ขนาด 5 mm x 1 foot (น้ำหนัก 1 ก.ก.) จากอินโดนีเซียมีราคาเอฟโอบีเฉลี่ย 250-350 เหรียญต่อตัน ส่วนใหญ่ราคาจะอยู่ที่ 300 เหรียญ แม้ว่าเราจะไม่มีความรู้ราคากระจกหน้าโรงงานในอินโดนีเซีย แต่จากการสัมภาษณ์พบว่าราคาในอินโดนีเซียสูงกว่าราคาส่งออก เพราะอินโดนีเซียมีการเก็บภาษีนำเข้ากระจกสูงถึง 30%-40% ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าอินโดนีเซียขายสินค้า 2 ราคา คือขายกระจกในประเทศในราคาสูงกว่าต่างประเทศ วัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มกำไร พฤติกรรมนี้เรียกว่าการจงใจขายราคาต่างกัน (price discrimination)⁸

⁸ ผู้แทนจำหน่ายหนึ่งให้สัมภาษณ์ว่าราคานำเข้าจะต่ำกว่าราคานำเข้าโรงงานไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10

ตารางที่ 14

เปรียบเทียบราคานำเข้า c.i.f. เฉลี่ยของกระจกโฟลท

จากอินโดนีเซียและจากตลาดโลก ปี 2535-2536 และแนวโน้มราคานำเข้า

พิกัดศุลกากร	แหล่งนำเข้า		2535	2536	% การเปลี่ยนแปลง
ก) ราคานำเข้าพิกัดศุลกากร 7005	อินโดนีเซีย		15,663	10,170	-35.07
(หน่วย : บาทต่อตัน)	ตลาดโลก		18,398	15,704	-14.64
ข) แนวโน้มราคากระจกนำเข้า		2534	2535	2536	
(หน่วย : บาทต่อกิโลกรัม)					
-กระจก 7005.219-004 จากอินโดนีเซีย		11	16	9	
-กระจก 7009.920-002 จากอินโดนีเซีย		113	62	62	
-กระจก 7009.910-001 จากมาเลเซีย		10	11	11	

ที่มา : คำนวณจากกรมศุลกากร ข้อมูลสถิติการค้าระหว่างประเทศของไทย

(ข) เราเปรียบเทียบข้อมูลราคาน้ำโรงงานของไทยกับราคานำเข้าจากอินโดนีเซียพบว่าราคาน้ำโรงงานของกระจกโฟลทขนาด 5 มม. x 1 ฟุตเท่ากับ 18,000 บาทต่อตันสูงกว่าราคานำเข้าจากอินโดนีเซีย (14,989 - 16,370 บาทต่อตัน) ประมาณ (10%-17%) ราคานำเข้านี้เป็นราคา f.o.b. ต้นละ 7,500 - 8,288 บาทต่อตัน บวกค่าขนส่งทางเรือบวกภาษีนำเข้า 30% บวกค่าเสียหายและค่าขนส่งจากท่าเรือ 5% บวกกำไรของผู้นำเข้า 20% และบวกภาษีมูลค่าเพิ่ม 7% ข้อมูลนี้แสดงชัดเจนว่าราคากระจกนำเข้าที่รวมค่าใช้จ่ายแล้วยังถูกกว่ากระจกในประเทศ

(ค) ข้อมูลราคานำเข้า (c.i.f.) จากอินโดนีเซียและมาเลเซียระหว่างปี 2534-2536 ในตารางที่ 14 แสดงว่าราคานำเข้าในปี 2536 ไม่ได้มีแนวโน้มต่ำกว่าปี 2534-2535 ยกเว้น กระจกรหัส 7005.219.004 ดังนั้นถ้าจะมีการทุ่มตลาดก็มีใช่ปรากฏการณ์ใหม่ในปี 2536 แต่เป็นการทุ่มตลาดตามปรกติอยู่แล้ว

แม้จะมีการทุ่มตลาด แต่คำถามคือผู้ผลิตกระจกจะขาดทุนหรือไม่ คำตอบคือขณะนี้ผู้ผลิตอาจถูกสินค้านำเข้าแย่งตลาดไปบ้าง แต่ยังคงราคาขายเท่าเดิม ดังหลักฐานต่อไปนี้ (1) จากการสัมภาษณ์พบว่าหลังจากภาษีนำเข้าลดเหลือ 30% แม้ราคากระจกนำเข้าจะถูกกว่าราคาในประเทศอย่างน้อย 10% แต่ราคาที่โรงงานใหญ่ทั้งสองแห่งขายให้แก่ผู้แทนจำหน่ายยังคงเดิม คือส่วนลดที่ให้แก่ตัวแทนจำหน่ายยังคงเดิม (คือ 25% จากราคาน้ำโรงงาน)⁹ แสดงว่าผู้ผลิตรายใหญ่ยังสามารถรักษาอำนาจการเป็นผู้นำในการกำหนดราคากระจกภายในประเทศได้ เพราะปริมาณการนำเข้ายังไม่มากพอที่จะดึงราคาน้ำโรงงานให้ต่ำลง (2) ในปี 2536 ปริมาณการนำเข้าจากอินโดนีเซียเพิ่มขึ้นจากปี 2535 เท่ากับ 11,858 ตัน หรือเท่ากับร้อยละ 4.2 ของปริมาณความต้องการกระจกโฟลทในไทย แสดงว่าผู้ผลิตกระจกถูกแย่งตลาดไปน้อยมาก (3) หากภาษีนำเข้าลดลงอีก ผู้ผลิตกระจกไทยสามารถลดราคาแข่งกับกระจกจากต่างประเทศได้ เพราะขณะนี้ต้นทุนการผลิตกระจกของไทย (ต้นละ 11,429 บาท) ยังต่ำกว่าราคานำเข้า (c.i.f.) บวกภาษี 30% (หรือ 13,221 บาทต่อตัน) แต่แน่นอนกำไรของผู้ผลิตจะลดลง แต่ยังไม่ประสบภาวะขาดทุน เพราะกระจกนำเข้าต้องมีภาระค่าขนส่งต้นละไม่ต่ำกว่า 1,045 บาท มีค่าความเสียหายระหว่างขนส่ง ค่าการตลาดของผู้นำเข้าทำให้ราคากระจกนำเข้าจะยังสูงกว่าต้นทุนการผลิตของผู้ผลิตในประเทศ นอกจากนั้นหากภาษีลดลง ผู้ผลิตในประเทศก็จะต้องหาทางลดต้นทุนการผลิตลงด้วย (4) นอกจากนั้นผลกระทบจากการที่ไทยลดภาษีนำเข้าก่อนจะเป็นเพียงผลในเวลาสั้นๆ ไม่ช้าทุกประเทศก็จะลดภาษีลงมาสู่ระดับเดียวกันตารางที่ 10 แสดงว่าตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นไป อัตราภาษีของไทย อินโดนีเซีย และมาเลเซีย จะใกล้เคียงกัน จึงไม่มีใครได้เปรียบหรือเสียเปรียบกันนัก

การสรุปว่าอินโดนีเซียทุ่มตลาดกระจกไทยเพียงด้านเดียวยังไม่ใช่อธิปไตยที่สมบูรณ์ แท้จริงแล้วผู้ผลิตกระจกในอาเซียนทุกประเทศต่างก็ดำเนินมาตรการระบายกระจกส่วนเกินออกนอกประเทศในราคาที่

⁹ ผู้แทนจำหน่ายบางรายให้สัมภาษณ์ว่าผู้ผลิตกระจก 2 ราย "ฮั่ว" กำหนดราคา เราไม่มีหลักฐานสนับสนุนการสัมภาษณ์ดังกล่าว แต่จากการวิเคราะห์ในตอนต้นพบว่าตลาดมีลักษณะเป็น oligopoly ซึ่งผู้ผลิตรายใหญ่เป็นผู้นำราคา

ตารางที่ 15
เปรียบเทียบต้นทุนการผลิตกระจกโฟลทกับราคานำเข้าเฉลี่ย c.i.f.
ของกระจกจากอินโดนีเซีย ณ.ระดับอัตราภาษ้นำเข้าต่างๆกัน

ต้นทุน/ราคา	บาทต่อตัน
1.เทียบต้นทุนการผลิตกับราคานำเข้ากระจกโฟลททั่วไป	
1.1 ต้นทุนการผลิตกระจกโฟลทของไทย ⁽¹⁾	11,429
1.2 ราคานำเข้าเฉลี่ย (c.i.f) ปี 2536 ⁽²⁾	10,170
1.3 ราคานำเข้าเฉลี่ย (c.i.f) + ภาษี 30% + ค่าขนส่งและค่าเสียหาย 5 %	13,882
1.4 ส่วนต่างของต้นทุนการผลิตกับราคานำเข้าปี 2536	0.11
รายการ 1.4 = (1.1-1.2)/1.1	
1.5 ส่วนต่างของต้นทุนการผลิตกับราคานำเข้าที่รวมภาษีแล้ว	-0.21
รายการ 1.5 = (1.1-1.3)/1.1	
2.เทียบราคาน้ำโรงงานกับราคานำเข้ากระจก clear float glass 5 มม x 1ฟุต	
2.1 ราคาน้ำโรงงานไทย 2536-2537 ⁽³⁾	18,000
2.2 ราคาส่งออก fob อินโดนีเซีย ⁽³⁾	7,500-8,288
- ค่าขนส่งทางเรือ	1,052
2.3 ราคานำเข้าบวกค่าขนส่งทางเรือ+ภาษี 30% +ค่าขนส่งทางบกและ	14,989 - 16,370
ความเสียหาย 5% +VAT 7%+ กำไรมาตรฐานผู้นำเข้า 20%	
2.4 ส่วนต่างของราคาน้ำโรงงานกับราคานำเข้าที่รวมค่าขนส่งและค่าใช้จ่าย	0.09-0.17
อื่นๆแล้ว รายการ 2.4 = (2.1-2.3)/2.1	
3.เทียบราคาจากผู้แทนจำหน่ายซื้อจากโรงงานกระจกอาซาฮิกับซื้อจากผู้นำเข้า	
ในช่วงเวลาต่างๆของปี 2537 (หน่วย : บาทต่อ)	
	ม.ค. เม.ย. ก.ค. ต.ค.
3.1 กระจกใสหนา 5 มม.	
- ราคาซื้อจากโรงงานฯ	19.80 19.80 19.80 19.80
- ราคาซื้อจากผู้นำเข้า	17.50 17.50 17.50 17.50
3.2 กระจกสีชาหนา 5 มม.	
- ราคาซื้อจากโรงงานฯ	23.36 23.36 21.25 21.25
- ราคาซื้อจากผู้นำเข้า	22.50 22.50 20.00 19.00

ที่มา : (1) ฝ่ายวิจัยและวางแผน บริษัท กระจกไทยอาซาฮิ จำกัด

(2) กรมศุลกากร

(3) การสัมภาษณ์ผู้บริหารบริษัทผลิตกระจก

(4) ข้อมูลของบริษัทผู้แทนจำหน่ายกระจกรายใหญ่รายหนึ่ง

หมายเหตุ : * ราคาที่ซื้อจากผู้นำเข้าเป็นราคาที่รวมภาษ้นำเข้า 30 % ค่าขนส่งและค่าเสียหาย 5 %
 ภาษีมูลค่าเพิ่ม 7 % แล้ว

ต่ำกว่าราคาในประเทศ เพราะตลาดในประเทศได้รับการคุ้มครองสูงเหมือนกันทุกประเทศ ตัวเลขจากกรมศุลกากรของไทยในปี 2536 แสดงว่าราคาส่งออก (FOB) ของกระจกโฟลทรหัส 7005 เท่ากับ 6.38 บาทต่อกิโลกรัม トラบโดที่ราคาส่งออกสูงกว่าต้นทุนส่วนเพิ่ม (marginal cost) การขายสองราคา(price discrimination) ย่อมทำให้ผู้ผลิตกระจกมีกำไรเพิ่มขึ้น¹⁰

จากการสัมภาษณ์พบว่าผู้ผลิตกระจกไทยบางรายมีปัญหาไม่สามารถส่งออกกระจกในบางประเทศเป็นเงื่อนไขตามสัญญาเงินทุนกับบริษัทต่างชาติซึ่งเป็นเจ้าของเทคโนโลยี แต่ปัญหานี้เป็นเรื่องสัญญาระหว่างภาคเอกชนซึ่งรัฐไม่มีสิทธิก้าวก่าย

คำถามที่สามคือ เขตการค้าเสรีอาเซียนจะมีผลกระทบอย่างไรต่อการค้ากระจกระหว่างประเทศอาเซียน เราคาดว่า การลดภาษีนำเข้าระหว่างภาคอาเซียน จะทำให้การค้ากระจกบางประเภทภายในกลุ่มประเทศอาเซียนเพิ่มขึ้น เช่น กระจกโฟลทและนิรภัย ดังนั้นการค้ากระจกประเภทดังกล่าวระหว่างอาเซียนกับประเทศนอกกลุ่มอาเซียนจะลดลง เพราะอาเซียนไม่ได้ลดภาษีนำเข้ากระจกจากนอกกลุ่มอาเซียน ผลกระทบดังกล่าวเรียกว่าผลการเบี่ยงเบนการค้า (trade diversion) เพราะแม้ว่าประเทศอาเซียนจะได้ประโยชน์จากการค้าที่เพิ่มขึ้น แต่รัฐบาลของประเทศอาเซียนจะสูญเสียรายได้จากภาษีนำเข้า และประเทศนอกอาเซียนจะสูญเสียประโยชน์ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกันแล้วผลเสียต่อทุกประเทศจะมากกว่าผลดีที่ได้รับ อย่างไรก็ตามอาจเป็นไปได้ว่าการลดภาษีนำเข้าจะมีผลก่อให้เกิดผลดีต่อการค้า ซึ่งนักเศรษฐศาสตร์เรียกว่า trade creation กล่าวคือ ประเทศอาเซียนอาจเป็นประเทศที่มีต้นทุนการผลิตกระจกบางประเภทต่ำกว่าประเทศอื่นๆ โดยเฉพาะกระจกโฟลทและกระจกนิรภัย ดังนั้นแม้ว่าอาเซียนจะยังไม่ได้ลดภาษีนำเข้ากระจกจากนอกอาเซียน การลดภาษีนำเข้าระหว่างประเทศอาเซียนเองก็จะกระตุ้นให้มีการค้าระหว่างอาเซียนเพิ่มมากขึ้น เพราะราคากระจกในประเทศจะถูกลง ปริมาณการค้าที่ถูกสร้างเพิ่มขึ้นนับเป็นผลประโยชน์โดยตรงของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน ข้อมูลนำเข้าของไทยระหว่างปี 2534-36 ไม่อาจบอกได้ว่ามี trade creation หรือไม่ เพราะบังเอิญสัดส่วนการนำเข้ากระจกโฟลทจากอาเซียนตามรหัส 7005 ในปี 2535 ลดลงผิดปกติเหลือเพียง 2.75% ของการนำเข้ากระจกรหัส 7005 ทั้งหมด เทียบกับการนำเข้าจากอาเซียนในปี 2534 ซึ่งสูงถึง 17.86% หลังจากการลดภาษีนำเข้าของไทยในปี 2536 ทำให้ยอดนำเข้ากระจกรหัส 7005 เพิ่มขึ้นเป็น 35.63% ของการนำเข้ากระจกรหัส 7005 ทั้งหมด การนำเข้าที่เพิ่มขึ้นนี้อาจเกิดจากผลของการเบี่ยงเบนการค้าได้เพราะสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศสำคัญ 3 ประเทศลดลง กล่าวคือระหว่างปี 2535-36 การนำเข้ากระจกรหัส 7005 จากสหรัฐอเมริกาลดลงจาก 46.5% ในปี 2535 เหลือ 34.7% ในปี 2536 ซึ่งเป็นสัดส่วนใกล้เคียงกับการนำเข้าในปี 2534 การนำเข้าจากตลาดร่วมยุโรป (หรือสหภาพยุโรป) ลดลง

¹⁰ การขายในต่างประเทศในราคาต่ำเพราะตลาดต่างประเทศมีการแข่งขันสูง อุปสงค์จึงมีความยืดหยุ่นต่อราคาสูง แต่ตลาดในประเทศมีการแข่งขันต่ำเนื่องจากมีภาษีนำเข้ากีดกันกระจกต่างประเทศ อุปสงค์ต่อกระจกในประเทศจึงมีความยืดหยุ่นต่อราคาต่ำ ผู้ผลิตจึงขายกระจกในประเทศได้ในราคาแพงกว่าการขายในต่างประเทศ

จาก 13.8% ในปี 2535 เหลือ 9.3% ในปี 2536 และการนำเข้าจากประเทศเอเชียนนิคส์¹¹ ลดลงมากที่สุดคือ จาก 16.4% เหลือ 8.4% ในช่วงเวลาเดียวกัน แต่มีข้อสังเกตว่าตั้งแต่ 5 มกราคม 2538 กระทรวงการคลังได้ ประกาศลดอัตราภาษีศุลกากรกระจกรหัส 7003-7009 จากทุกประเทศจากเดิม 50% - 80% เหลือ 30% หรือ อัตราตามสภาพหากราคาต่ำกว่าราคาขั้นต่ำ ประกาศดังกล่าวจะมีส่วนช่วยให้การนำเข้าจากนอกอาเซียน ไม่ลดลงมากนัก อย่างไรก็ตามหากพิจารณาจากตัวเลขการส่งออกจะพบหลักฐานว่าเกิดผลของการสร้าง การค้าขึ้น เพราะสัดส่วนการส่งออกของไทยสู่อาเซียนค่อยๆเพิ่มขึ้นเรื่อยๆที่ยังไม่มีประเทศอาเซียนประเทศใด ลดภาษีการนำเข้าให้แก่กระจกจากประเทศไทยเลย กล่าวคือ สัดส่วนส่งออกของไทยสู่อาเซียนสำหรับ กระจกรหัส 7005 เพิ่มขึ้นจาก 8.6% ของการส่งออกกระจกรหัส 7005 ทั้งหมดในปี 2534 เป็น 11.3% ในปี 2535 และกระโดดสูงขึ้นถึง 20.4% ในปี 2536 สาเหตุของการที่ปริมาณและสัดส่วนส่งออกในอาเซียนสูงขึ้น เกิด จากการขยายกำลังการผลิตของไทยจนทำให้ราคาส่งออกของไทยต่ำกว่าราคากระจกจากสหรัฐอเมริกา ประเทศเยอรมนี และเอเชียนนิคส์ นอกจากนั้นเรามีข้อสังเกตว่าการนำเข้ากระจกบางประเภทจากประเทศ พัฒนาแล้วจะไม่ลดลง เพราะกระจกเหล่านั้นเป็นกระจกคุณภาพสูง ซึ่งไม่มีการผลิตในกลุ่มประเทศอาเซียน

โดยสรุป เราไม่อาจบอกได้แน่นอนว่า เขตการค้าเสรีอาเซียนจะทำให้เกิดผลการสร้างการค้ามากกว่า หรือน้อยกว่า ผลของการเบี่ยงเบนการค้า แต่ที่สรุปได้ชัดเจนคือปริมาณการค้าระหว่างประเทศอาเซียน จะเพิ่มขึ้น

ผลกระทบอีกประการหนึ่งคือ ผลต่อดุลการค้ากระจกของไทย การลดภาษีการนำเข้าระหว่าง ประเทศอาเซียนคงจะไม่มีผลทำให้ดุลการค้ากระจกของไทยเปลี่ยนจากการได้ดุลมาเป็นการขาดดุล ไทยจะ ยังคงได้ดุลการค้ากระจกต่อไป เหตุผลคือ หากพิจารณาโครงสร้างการส่งออกและการนำเข้ากระจกของไทย ระหว่างปี 2534-36 (ดูตารางที่ 16) จะพบว่าไทยจะเสียดุลการค้ากับประเทศพัฒนาแล้ว ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และประเทศเยอรมนี เพราะประเทศเหล่านี้ผลิตสินค้าคุณภาพสูง ซึ่งทั้งไทยและประเทศอาเซียนมิได้ ผลิต ดังนั้นปริมาณการขาดดุลกับประเทศเหล่านี้จะไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก อย่างไรก็ตามอาจเป็นไปได้ว่า สำหรับสินค้ากระจกที่มีการผลิตในอาเซียน โดยเฉพาะกระจกโฟลทและกระจกนิรภัย ไทยอาจนำเข้าจาก สหรัฐอเมริกาและประเทศเยอรมนีน้อยลง โดยหันไปนำเข้าจากอาเซียนแทน เพราะภาษีนำเข้าต่ำกว่า ดังนั้น การขาดดุลกับประเทศพัฒนาแล้วอาจลดลงบ้างเล็กน้อย ขณะที่ไทยจะนำเข้ากระจกบางชนิดจาก อินโดนีเซียหรือประเทศอาเซียนอื่นๆเพิ่มขึ้น แต่ประเทศไทยก็จะสามารถส่งออกกระจกโฟลท กระจกนิรภัย และกระจกเงา (รหัส 7005 7007 และ 7009) ให้อาเซียนได้มากขึ้นเพราะไทยมีกำลังผลิตมากขึ้น ประเทศใน อาเซียนที่จะเป็นลูกค้าสำคัญของไทยได้แก่ มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ขณะที่การส่งออกของไทยไปยัง ประเทศนอก อาเซียน โดยเฉพาะเอเชียนนิคส์และประเทศอื่นๆอาจลดลง ดังนั้นปริมาณการส่งออกทั้ง

¹¹ เอเชียนนิคส์ในที่นี้มิได้รวมสิงคโปร์ เพราะสิงคโปร์เป็นประเทศสมาชิก ASEAN ดังนั้นจึงศึกษาสิงคโปร์เป็นราย ประเทศแล้ว

ตารางที่ 16
ดุลการค้ากระจกของไทยในปี 2535 และปี 2536

(พันบาท)

ประเทศ	2534	2535	2536
สิงคโปร์	20,012	48,563.7	114,765.3
อินโดนีเซีย	-28,231	1,595.1	-55,049.7
มาเลเซีย	23,099	60,803.2	22,266.5
ฟิลิปปินส์	-1,096	-5,603.0	3,448.6
สหรัฐฯ	-37,192	-156,584.6	-147,025.4
EC	-38,639	-47,082.6	-75,907.7
NICs	48,051	63,213.3	363,681.7
ญี่ปุ่น	-38,742	-104,602.9	-147,243.0
อื่นๆ	61,834	279,104.1	353,551.9
รวม	9,092	139,406.3	432,480.2

ที่มา : กรมศุลกากร

หมายเหตุ : (1) EC ประกอบด้วยเบลเยียม แคนาดา เดนมาร์ก ฝรั่งเศส เยอรมัน กรีซ ไอร์แลนด์ อิตาลี
ลักเซมเบิร์ก เนเธอร์แลนด์ โปรตุเกส สเปน อังกฤษ
(2) NICs ประกอบด้วย ฮองกง ไต้หวัน เกาหลีใต้
(3) + คือ ได้ดุลการค้า
(4) - คือ เสียดุลการค้า

หมดของไทยอาจเพิ่มขึ้นมากกว่าปริมาณนำเข้าที่สูงขึ้นเช่นกัน โดยสรุปแล้ว ดุลการค้ากระจกของไทยน่าจะยังเป็นบวกต่อไป

จากผลกระทบต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นเชื่อแน่ว่าจะทำให้ผู้ผลิตกระจกของไทยต้องปรับตัวค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่ออัตราภาษีนำเข้าของไทยลดลงต่ำกว่า 20% เพราะผู้ผลิตกระจกคงต้องลดราคาลงแข่งกับกระจกจากต่างประเทศ ขณะนี้การปรับตัวเกิดขึ้นแล้วในตลาดค้าส่งกระจก โดยผู้ค้าส่งที่ส่งกระจกจากต่างประเทศจะส่งซื้อกระจกราคาถูก (คุณภาพต่ำ) บางชนิดมาเพื่อขายในชนบท เช่น กระจกชีทสี หรือนำกระจกโพลีคาร์บอเนตจากอินโดนีเซียมาขายคละกับกระจกโพลีคาร์บอเนตจากโรงงานในประเทศไทย เพราะคุณภาพต่างกันไม่มาก

จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการกระจก พบว่า แผนการลดภาษีแบบค่อยเป็นไป จะทำให้ผู้ผลิตไทยมีเวลาปรับตัวเพื่อแข่งขันกับกระจกจากอินโดนีเซียได้ เชื่อว่าผู้ผลิตกระจกไทยจะเน้นการผลิตกระจกที่มีคุณภาพสูงขึ้น มีความเรียบสม่ำเสมอ ควบคุมคุณภาพการผลิต (quality control) มากขึ้นเพื่อลดอัตราของเสีย มีการแข่งขันด้านการขายมากขึ้น (sale promotion) ตลอดจนการปรับปรุงเครือข่ายการจำหน่าย และระบบการสต็อกสินค้าให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น นอกจากนั้นผู้ผลิตจะหันไปผลิตกระจกที่มีมูลค่าสูงขึ้นซึ่งทำให้ต้องใช้เทคนิคการผลิตที่สูงขึ้น

7. ข้อเสนอแนะ

กลุ่มอุตสาหกรรมแก้วและกระจก¹² ได้แสดงความคิดเห็นว่าเขตการค้าเสรีอาเซียนจะเกิดผลกระทบเสียหายมากต่ออุตสาหกรรมกระจก ด้วยเหตุผลสำคัญดังนี้ (ก) อุตสาหกรรมกระจกไม่ได้รับประโยชน์จากการลดภาษีวัตถุดิบ ซึ่งส่วนใหญ่นำเข้าจากนอกกลุ่มอาเซียน (ข) ปัจจุบันตลาดกระจกภายในประเทศมีการแข่งขันอย่างรุนแรงแล้ว การนำเข้าจะทำให้มีการแข่งขันรุนแรงขึ้น (ค) คาดว่าเขตการค้าเสรีอาเซียนจะทำให้ปริมาณกระจกส่งออกของไทยบางประเภทลดลง เช่น กระจกสะท้อนแสง กระจกโฟลทสี กระจกโฟลทใส และกระจกเงา (ง) ขณะที่การนำเข้ากระจกบางประเภทจะเพิ่มขึ้น ได้แก่ กระจกอลูมิเนียม กระจกสะท้อนแสง กระจกโฟลทสีและกระจกโฟลทใส

ผลกระทบดังกล่าวจะทำให้อุตสาหกรรมกระจกต้องการเวลาปรับตัว 10-15 ปี กลุ่มอุตสาหกรรมแก้วและกระจกได้ให้ข้อเสนอแนะต่างๆดังนี้

(1) ในปัจจุบันวัตถุดิบและเครื่องมือเครื่องจักร ตลอดจนวัสดุที่ใช้ในการผลิตบางชนิด ที่นำมาจากนอกกลุ่มอาเซียนต้องเสียภาษีนำเข้าสูงถึงร้อยละ 10-40 ดังแสดงในตารางที่ 17 ทำให้ผู้ผลิตของไทยเสียเปรียบคู่แข่ง กลุ่มอุตสาหกรรมกระจกจึงเสนอให้รัฐลดภาษีนำเข้าดังกล่าว

ข้อเสนอดังกล่าวได้รับการเห็นชอบจากรัฐบาลและกระทรวงการคลังได้ปรับลดอัตราภาษีนำเข้าไปแล้วตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2538 เป็นต้นมา

(2) ให้มีการประเมินอากรขาเข้าทั้งในอัตรา 'ตามราคา' และ 'ตามสภาพ' เหมือนดังที่เคยปฏิบัติและเมื่อมีการประกาศลดอัตราศุลกากรตามราคา อัตราตามสภาพก็จะลดลงตามส่วน โดยให้ชำระอากรศุลกากรตามอัตราที่คำนวณเป็นเงินได้สูงกว่า วิธีการนี้ได้นำมาใช้กับ ASEAN PTA ซึ่งเป็นที่ยอมรับว่าให้ความเป็นธรรมแก่ทุกๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างที่สุด

(3) ขอให้แก้ไขประกาศกระทรวงการคลังที่เกี่ยวข้อง 2 ฉบับ คือ

3.1 ประกาศกระทรวงการคลังที่ ศก. 19/2535 (อช. 34) ลงวันที่ 30 ธันวาคม 2535 จากเดิมเป็น "ให้จัดเก็บอากรขาเข้าในส่วนของกระจกแผ่นพิกัด 70.03 พิกัด 70.04 พิกัด 70.05 และพิกัด 70.06 ในอัตราตามราคา ร้อยละ 30 หรืออัตราตามสภาพ 5.70 บาท/กิโลกรัม โดยให้ชำระอากรศุลกากรตามอัตราที่คำนวณเป็นเงินได้สูงกว่า"

¹²แบบสอบถามของสภาอุตสาหกรรมเรื่องเขตการค้าเสรีอาเซียน (มีนาคม 2535) และข้อเสนอปัญหาภาษีอากรของกลุ่มอุตสาหกรรมแก้วและกระจก (พฤศจิกายน 2536)

ตารางที่ 17

อัตราภาษีนำเข้าวัตถุดิบที่ใช้ผลิตกระจก

(หน่วย : ร้อยละ)

ลำดับที่	พิกัด	ชื่อสินค้า	อากรขาเข้าปัจจุบัน
ก. วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต			
1)	2518.10	DOLOMITE	15%
2)	2804.90	SELENIUM	15%
3)	2810.00	BORIC	15%
4)	2818.20	ALUMINIUM OXIDE	15%
5)	2821.10	IRON OXIDE	15%
6)	2822.00	COBALT OXIDE	15%
7)	2825.40	NIKEL OXIDE	15%
8)	2833.11	SODIUM SULPHATE	15%
9)	2833.19	OTHER SULPHATES	15%
10)	2836.20	SODA ASH	15%
11)	2840.19	BORATES, PEROXO BORATE	15%
12)	2843.21	SILVER NITRATE	15%
13)	2846.10	CERIUM OXIDE	15%
14)	2907.11	PHENOL	15%
15)	3102.50	SODIUM NITRATE	15%
16)	3208.90	DURALUX EXTRA PAINTS	15%
17)	3823.20	MIRROR PATINTING CONCENIRATE CONCENTRATE SOLUTION	15%
18)	3907.99	ATLAC	35%
19)	6804.210	 OF AGGLOMERATED SYNTHETIC OR NATURAL DIAMOND	40%
20)	6804.220	 OF OTHER AGGLOMERATED ABRASIVES OR OF CERAMICS	40%
21)	6805.100	 ON A BASE OF WOVEN TEXTILE FABRIC ONLY.	40% 25%
22)	7001.00	CULLET	40%
23)	8108.90	TITANIUM TARGET & OTHER TARGET	35%
ข. วัตถุดิบที่ใช้ในการก่อสร้างเตาหลอม			
1)	3816.00	CEMENIS, MORTARS	15%
2)	6806.10	ROCK WOOLS AND MINERAL WOOLS	35%
3)	6815.99	OTHR FUSED CAST REFRACTORY	20%
4)	6902.20	BONDED REFRACTORY	25%
5)	6902.90	BONDED REFRACTORY	35%
6)	6903.90	OTHER BONDED REFRACTORY (>1600 c)	20%
7)	6904.90	OTHER BONDED REFRACTORY (<1600 c)	40%

ที่มา : เอกสาร "ข้อเสนอแนะปัญหาภาษีอากรที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอุตสาหกรรม

โดยส่วนรวมของกลุ่มอุตสาหกรรมแก้วและกระจก" เม.ย. 2536

3.2 ประกาศกระทรวงการคลังที่ ศก. 6/2535 ลงวันที่ 20 มีนาคม 2535 จากเดิมเป็น “ให้จัดเก็บในอากรขาเข้าในส่วนของกระจกแผ่นพิกัด 70.03 พิกัด 70.04 พิกัด 70.05 และพิกัด 70.06 ในอัตราตามราคา ร้อยละ 20 หรืออัตราตามสภาพ 3.80 บาท/กิโลกรัม โดยให้ชำระอากรศุลกากรตามอัตราที่คำนวณเป็นเงินได้สูงกว่า”

ความคิดเห็นของกลุ่มอุตสาหกรรมแก้วและกระจกที่ว่าเขตการค้าเสรีอาเซียนจะส่งผลเสียหายมากต่ออุตสาหกรรม และจะทำให้การส่งออกกระจกบางประเภทลดลงไม่ตรงกับผลการวิเคราะห์ของงานวิจัยนี้

ประการแรกข้อมูลปี 2536 แสดงว่าถึงแม้ประเทศอาเซียนจะยังไม่ได้ลดอัตราภาษีขาเข้ากระจก แต่ไทยก็สามารถส่งออกกระจกบางประเภทเข้าสู่ตลาดอาเซียนได้มากขึ้นดังตัวเลขในตารางที่ 5 ดังนั้นผู้วิจัยคาดว่าหลังจากอาเซียนทุกประเทศลดกำแพงภาษีขาเข้าลง ไทยจะมีปริมาณการส่งออกในอาเซียนเพิ่มขึ้น เพราะราคากระจกที่มาจากเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย หรือฟิลิปปินส์ นำเข้าจากไทยจะถูกลงเท่ากับภาษีที่ลดลง การส่งออกที่เพิ่มขึ้นส่วนหนึ่งเป็นเพราะผู้ซื้อในอาเซียนหันมาใช้กระจกจากไทยแทนกระจกจากนอกกลุ่มอาเซียน และการส่งออกที่เพิ่มขึ้นอีกส่วนหนึ่งเกิดจากการที่เขตการค้าเสรีทำให้รายได้ของอาเซียนสูงขึ้น (เนื่องจากสินค้ามีราคาถูกลง และตลาดใหญ่ขึ้น) ดังนั้นปริมาณความต้องการใช้กระจกก็จะเพิ่มขึ้น การที่ไทยสามารถส่งออกได้มากขึ้นก็เพราะการขยายกำลังการผลิตในปี 2535 ทำให้ไทยมีกำลังการผลิตส่วนเกินค่อนข้างมาก กลุ่มอุตสาหกรรมแก้วและกระจกเองคาดว่าในปี 2537 ไทยมี excess capacity สูงถึง 53%¹³ ซึ่งทำให้สามารถลดราคาแข่งกับสินค้าเข้าได้ นอกจากนั้นไทยยังมีกำลังการผลิตสูงเป็นอันดับสองรองจากอินโดนีเซีย โดยกำลังการผลิตของไทยน้อยกว่าอินโดนีเซียเพียง 3.32 ล้านหีบต่อปี (หรือร้อยละ 22.6 ของกำลังการผลิตในอินโดนีเซีย)

ประการที่สอง ผลกระทบทางลบจากการลดภาษีขาเข้าจะเกิดขึ้นเฉพาะในช่วงเวลาสั้นๆ ที่ประเทศอาเซียนอื่นๆ ยังไม่ได้ลดภาษีขาเข้าให้แก่กระจกจากประเทศไทย อินโดนีเซียจะเริ่มลดภาษีขาเข้ากระจกให้เหลือ 30% ในปี 2538 และ 20% ในปี 2540 มาเลเซียจะลดภาษีขาเข้าให้ต่ำกว่า 45% ตั้งแต่ปี 2537 และต่ำกว่า 30% ตั้งแต่ปี 2540 หลังจากทุกประเทศลดภาษีลงมาเท่ากันแล้ว ไทยอาจเสียเปรียบอินโดนีเซียเล็กน้อย แต่การขยายตัวทางเศรษฐกิจของอินโดนีเซียจะทำให้ปริมาณการผลิตส่วนเกินที่อินโดนีเซียต้องส่งออกค่อยๆ ลดลง นอกจากนั้นกระจกนำเข้ายังมีต้นทุนการนำเข้าค่อนข้างสูงดังกล่าวแล้ว ผู้ผลิตในประเทศจึงยังได้รับการคุ้มครองตามธรรมชาติ (จากต้นทุนการขนส่ง) ต่อไป

¹³แต่ผู้ผลิตกระจกอีกรายหนึ่งคาดว่าไทยมีปริมาณ การผลิตส่วนเกิน (production capacity) ประมาณ 23% - 30% ของประมาณการผลิต (ดูการวิเคราะห์ในตอนที่ 2)

ประการที่สาม ผลการศึกษาพบว่า การลดภาษีนำเข้าจาก 50% เหลือ 30% ยังไม่มีผลกระทบต่อราคาหน้าโรงงาน แสดงว่าผู้ผลิตกระจกยังไม่ได้ได้รับความเสียหายอย่างรุนแรง ผู้ที่ได้รับผลกระทบคือผู้แทนจำหน่าย แต่การแข่งขันกันระหว่างผู้แทนจำหน่ายนั้นเกิดขึ้นจากการมีผู้ผลิตรายใหม่เข้าสู่ตลาด ไม่ใช่เกิดจากการลดภาษีนำเข้า อันที่จริงการลดภาษีนำเข้ามีส่วนสำคัญที่ช่วยให้ผู้แทนจำหน่ายไม่ขาดทุนจนต้องเลิกกิจการ เพราะการแข่งขันในตลาดขายส่ง ทำให้ผู้แทนจำหน่ายต้องลดราคาขายลง แต่ราคาที่ซื้อจากโรงงานกระจกเป็นราคาเดิม ดังนั้นเมื่อมีการลดภาษีนำเข้า ผู้แทนจำหน่ายจึงสามารถชดเชยกำไรที่ขาดหายไปจากการส่งกระจกราคาถูกเข้ามาขาย ดังนั้น การลดภาษีนำเข้าจึงมิได้ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงต่อผู้ผลิตกระจก แม้ว่าภายในปี 2540 จะมีการลดภาษีลงไปอีกแต่ทุกประเทศจะมีอัตราภาษีใกล้เคียงกัน ผู้ผลิตในทุกประเทศจะมีอัตราภาษีใกล้เคียงกัน ผู้ผลิตในทุกประเทศต่างก็ต้องระบายสินค้าส่วนเกินออกนอกประเทศ การลดภาษีนำเข้าจึงมิได้ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงต่อผู้ผลิตกระจก ดังนั้นคาดว่าผู้ผลิตไม่น่าจะได้รับผลเสียหายมาก ผู้ที่จะเสียหายคือกลุ่มผู้ผลิตกระจกนอกอาเซียน โดยเฉพาะกลุ่มเอเชียเนิร์คส์ สหภาพยุโรป และญี่ปุ่น สัดส่วนกระจกนำเข้าจากประเทศเหล่านี้เริ่มลดลงตั้งแต่ปี 2536 แล้ว (ดูตารางที่ 6)

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

(1) ผู้วิจัยเห็นด้วยกับการปฏิรูปโครงสร้างภาษีศุลกากรของกระทรวงการคลังที่ได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2535 และในเดือนธันวาคม 2537 คณะรัฐมนตรีมีมติให้ลดอัตราภาษีนำเข้าวัตถุดิบ เครื่องมือและวัสดุที่ใช้ในการผลิตกระจกให้อยู่ในอัตรา 0% - 10% แต่อย่างไรก็ตามรัฐยังให้การคุ้มครองการผลิตสินค้าบางอย่างเช่น การผลิตอิฐทนไฟและการผลิตแก้วและกระจกในอัตราที่สูงกว่าปกติ (ดูตารางที่ 17 และ 18) การวิเคราะห์ในรายงานหลักของเรา (ดูนิพนธ์ พัทพศกรและคณะ 2538) พบว่า ประการแรก การคุ้มครองอุตสาหกรรมควรยึดหลักการคุ้มครองเฉพาะมูลค่าเพิ่ม "Value added" ไม่ควรคุ้มครองโดยพิจารณาจาก มูลค่าสินค้า ประการที่สอง อัตราภาษีนำเข้าของทุกอุตสาหกรรมควรจะเท่ากัน เพราะทุกอุตสาหกรรมจะได้รับการคุ้มครองเท่าเทียมกันการกำหนดอัตราภาษีคุ้มครองต่างกันจะทำให้การใช้ทรัพยากรถูกบิดเบือน โดยทรัพยากรจะหลั่งไหลเข้าไปกระจุกตัวในอุตสาหกรรมในประเทศที่ได้รับการคุ้มครองอุตสาหกรรมส่งออกและอุตสาหกรรมอื่นที่ไม่ได้รับการคุ้มครองจะถูกทำโทษ ขณะที่อุตสาหกรรมที่ได้รับการคุ้มครองสูงไม่มีแรงจูงใจที่จะปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต ดังนั้นรัฐควรลดอัตราภาษีนำเข้าอิฐทนไฟที่ผลิตในประเทศลงอีก การลดภาษีนำเข้าวัตถุดิบและวัสดุต่างๆที่ใช้ในกระบวนการผลิตให้อยู่ในอัตราต่ำสุดจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ผลิตกระจก

(2) การที่กระทรวงการคลังประกาศลดอัตราภาษีนำเข้ากลุ่มแก้วและกระจกจากนอกกลุ่มอาเซียน (หรืออัตราภาษีแบบ most favored nations) ลงเหลือร้อยละ 30 นับเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการ liberalization อุตสาหกรรมไทย เพราะรัฐให้การคุ้มครองอุตสาหกรรมนี้มาตั้งแต่ปี 2507 รวมเวลาถึง 29 ปีแล้ว อย่างไรก็ตามการปฏิรูปปัจจุบันมีจุดอ่อน 2 ประการ คือ ข้อแรก อัตราภาษีที่ประกาศใหม่ยังใช้ระบบการเก็บภาษีตามราคา และถ้าหากราคานำเข้าต่ำกว่าราคาขั้นต่ำ รัฐจะเก็บภาษีตามสภาพ วิธีนี้ทำให้กระจกนำเข้ามูลค่าต่ำ (ราคาต่ำ) ต้องเสียภาษีสูงกว่า 30% นับเป็นการคุ้มครองกระจกคุณภาพต่ำในประเทศในอัตราที่สูงกว่ากระจกมูลค่าสูง การคุ้มครองเช่นนี้ไม่เป็นผลดีต่ออุตสาหกรรมไทยในอนาคต เพราะขณะนี้ต้นทุนการผลิตของไทยเริ่มสูงขึ้น อุตสาหกรรมไทยจะต้องปรับตัว โดยลดต้นทุนการผลิตและหันไปผลิตสินค้าที่มีมูลค่าสูงขึ้น แต่โครงสร้างภาษีที่ประกาศใหม่จะไม่สร้างแรงจูงใจดังกล่าว รัฐควรเก็บภาษีนำเข้าโดยใช้อัตราภาษีตามมูลค่าเพียงอัตราเดียว ข้อสองรัฐควรใช้ระบบการค่อยๆ ลดภาษีนำเข้ากระจกทุกประเภทลงมาให้เท่ากับภาษีนำเข้าสินค้าสำเร็จรูปอื่นๆ โดยวิธีกำหนดตารางเวลาการลดแบบค่อยเป็นค่อยไป (staging) เพื่อให้อุตสาหกรรมมีเวลาในการปรับตัว

(3) ในกรณีที่ไทยลดภาษีนำเข้าลงเร็วกว่าประเทศอาเซียน หากก่อให้เกิดผลเสียหายอย่างรุนแรงต่อผู้ผลิตจริง รัฐควรมีมาตรการช่วยเหลือด้านการเงินเฉพาะ (เช่นการเครดิตภาษี) แก่ผู้ผลิตที่สามารถพิสูจน์ได้ว่าการนำเข้าก่อให้เกิดความเสียหายจนประสพภาวะขาดทุนจริง

(4) จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการพบว่าสถิติการนำเข้าและส่งออกของกรมศุลกากรมีปัญหาเรื่อง การกำหนดรหัสไม่ตรงกับสภาพความจริงด้านการค้า ทำให้ผู้ประกอบการไม่สามารถใช้ข้อมูลดังกล่าวเพื่อตรวจสอบภาวะการแข่งขันจากกระจกต่างประเทศได้ ปัญหานี้เกิดจากการจัดประเภทสินค้าภายใต้ระบบ H.S ตั้งแต่หลักที่ 5-10 โดยวิธีจำแนกของกรมศุลกากรต่างจากการจำแนกประเภทกระจกในวงการค้า ดังนั้นกรมศุลกากรควรปรึกษากับผู้ประกอบการเพื่อกำหนดประเภทกระจกสำหรับ H.S digit ที่ 5-10 ใหม่ให้ถูกต้องเพื่อผลของความโปร่งใสในการแข่งขัน

ปัญหาอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับอัตราภาษีและวิธีจัดเก็บภาษีซึ่งจะมีผลกระทบต่อการแข่งขันในตลาดกระจกได้แก่ (ก) อัตราภาษีที่ผู้นำเข้าจ่ายจริงอาจต่ำกว่าอัตราภาษีที่ประกาศ (ข) อัตราภาษีเรียกเก็บ 2 วิธี คือ ถ้าราคานำเข้าสูงกว่าราคาขั้นต่ำ เรียกเก็บเงินเป็นร้อยละของราคา ถ้าราคานำเข้าต่ำกว่าราคาขั้นต่ำ เรียกเก็บเป็นอัตราตามสภาพ (ต่อกิโลกรัม) (ค) ตั้งแต่ปี 2537 เป็นต้นมา กรมศุลกากรเปลี่ยนแปลงวิธีการรายงานสถิติประมาณการนำเข้าและส่งออกกระจกบางพิศจาก 'น้ำหนัก' มาเป็น 'พื้นที่' โดยให้หน่วยตารางเมตร ทำให้สถิติไม่สอดคล้องกับความจริงกล่าวคือ การค้ากระจกจะซื้อขายเป็นตารางฟุต และตามความหนาของกระจก แต่เมื่อเปลี่ยนรายงานสถิติจากน้ำหนักเป็นตารางเมตร สถิติจะผิดพลาดเพราะไม่สามารถรายงานตาม'ความหนา'ได้ ตัวอย่างเช่นกระจกหนา 2 มม. พื้นที่ 1 ตร.ม.หนัก 4.4 กิโลกรัม แต่กระจกหนา 5 มม. พื้นที่ 1 ตร.ม.เท่ากันจะหนักถึง 11 กิโลกรัม กรมศุลกากรควรหันกลับไปรายงานปริมาณการค้าตามน้ำหนักอย่างเดิม ปัญหาทั้งสามนี้ทำให้ผู้ประกอบการไม่สามารถคำนวณหาต้นทุนของผู้นำเข้าได้ จึงทำให้น้ำหนักอย่างเดิม

เป็นอุปสรรคต่อการตั้งราคาแข่งขันกัน (ง) การที่รัฐเลือกวิธีจัดเก็บภาษีตามสภาพแทนภาษีตามราคาเมื่อราคานำเข้าต่ำกว่าราคาชั้นต่ำนั้นคงมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการแจ้งราคาต่ำกว่าความจริง แต่ผลที่เกิดขึ้นคือสินค้าคุณภาพต่ำได้รับการคุ้มครองสูงกว่าอัตราภาษีตามราคา อุตสาหกรรมไทยไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตสินค้าคุณภาพต่ำอีกต่อไปแล้ว กระทรวงการคลังควรพิจารณายกเลิกอัตราภาษีตามสภาพซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพสินค้า

(5)นอกจากนั้น รัฐควรมีมาตรการสนับสนุนและส่งเสริมให้อุตสาหกรรมกระจุกไทยพัฒนาประสิทธิภาพการผลิต ปรับปรุง ดัดแปลงและคิดค้นเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมของไทย ก้าวมาสู่ทางสามแพร่งแล้ว (cross-roads) การเปลี่ยนแปลงต่างๆทั้งในตลาดโลกและในประเทศไทยแสดงให้เห็นเด่นชัดว่าอุตสาหกรรมไทยต้องเลี้ยวจากถนนสาย "คุ้มครอง" มาสู่ถนนสายใหม่ที่เน้นการปรับปรุงประสิทธิภาพและขีดความสามารถด้านเทคโนโลยี ในการเจรจาการค้ารอบใหม่ ไทยจะต้องถูกกลุ่มประเทศพัฒนาแล้วบีบบังคับให้ลดอัตราภาษีการคุ้มครองอุตสาหกรรมต่างๆให้เหลือน้อยลงอีก ขณะที่ไทยก็ต้องการให้ประเทศพัฒนาแล้วลดอุปสรรคการนำเข้าสินค้าจากไทยเช่นกัน ดังนั้นนักอุตสาหกรรมไทยและรัฐควรร่วมกันหามาตรการที่จะปรับปรุงและพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศที่ยังอ่อนแออยู่ให้สามารถแข่งขันกับสินค้าในตลาดโลกให้ได้

อัตราอากรขาเข้า กลุ่มแก้ว เซรามิก ของทำด้วยหิน ปลาสเตอร์

ซีเมนต์ แอสเบสทอส ไมกา และ อัญมณี ปี 2538

กลุ่มสินค้า	ประเภทที่	อัตราอากรปัจจุบัน	อัตราอากรที่เสนอ
ผลิตภัณฑ์เซรามิกใช้ในทางเคมี หรือใช้ในทางเทคนิคอื่นๆ	69.09	35.00	30.00
อ่างล้างชาม อ่างล้างหน้า อ่างอาบน้ำ โถส้วม และ เครื่องสุขภัณฑ์ที่เป็นเซรามิก	69.10	80 % หรือ 10 บาท/กก.	30 % หรือ 3.75 บาท/กก.
เครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร เครื่องครัว ของใช้ในบ้านเรือนอื่นๆ ชนิด	69.11	80 % หรือ	30 % หรือ
เฟอร์นิเจอร์เซรามิก หรือ เซรามิกอื่น	69.12	10 บาท/กก.	3.75 บาท/กก.
รูปปั้นขนาดเล็ก ของประดับอื่นๆ ที่เป็นเซรามิก และผลิตภัณฑ์	69.13	80 % หรือ	30 % หรือ
เซรามิกอื่นๆ	และ 69.14	10 บาท/กก.	3.75 บาท/กก.
แผ่นแก้ว โพรไฟล์ ที่ได้จากการหล่อหรือการรีด	70.03	50 % หรือ	30 % หรือ
โพลีคาร์บอเนต เป็นแผ่น จะมีชั้นผิว	70.04	9.50 บาท/กก.	5.70 บาท/กก.
สำหรับดูดกลืนแสง หรือสะท้อนแสง	7005.109	50 % หรือ	30 % หรือ
หรือไม่มีตาม แต่ไม่ตกแต่งอย่างอื่น	7005.219	9.50 บาท/กก.	5.70 บาท/กก.
และแก้วเสริมด้วยลวด	7005.299	*30 % หรือ	
แก้วที่ทำให้งดงาม ตก ขอบ สลัก เจาะรู	7005.30	5.70 บาท/กก.	
เคลือบเบรอนามัล หรือตกแต่งอื่นๆ	7005.009	50 % หรือ	30 % หรือ
กระจกนิรภัย		9.50 บาท/กก.	5.70 บาท/กก.
ฉนวนแบบมัลติเพิลวอลล์ที่ทำด้วยแก้ว	70.07	50	30
กระจกเงา รวมถึงกระจกมองหลัง สำหรับยานบก	70.08	50 % หรือ 9.50 บาท/กก.	30 % หรือ 5.70 บาท/กก.
เครื่องแก้วชนิดที่รับบนโต๊ะอาหาร ในครัว ในห้องน้ำ ในสำนักงาน	70.09	60	30
ทำด้วยเซรามิก ทำด้วยคริสตัล	70.13	80 % หรือ 2 บาท/ชิ้น	30 % หรือ 0.75 บาท/ชิ้น
บล็อกปูพื้น แผ่นหนา อีฐ กระเบื้อง	70.16	60,80	30
ทำด้วยแก้ว แผ่นแก้วที่มีตะกั่วเป็นขอบ			
6.ผลิตภัณฑ์ใช้ในห้องปฏิบัติการ			
ภาชนะบรรจุ และ การแพทย์ ได้แก่			
พลาสติกที่ไร้ท่อน้ำ	2520.201	*5	*5
หุ่นทำฟัน ทำด้วยพลาสติก	6809.9	*0	*0
ผลิตภัณฑ์เซรามิกชนิดสำหรับใช้ตามห้องปฏิบัติการ	69.03	*10	*5
กระจกแว่นตาชนิดปรับสายตา	69.09		
ขวดชนิดเนื้อแก้วเป็นกลางหรือชนิดที่เคลือบผิวด้วยสารกันละลายของเนื้อแก้ว	7015.1	20	5
ที่มีความจุ 0.5 ลิตร หรือ 1 ลิตรสำหรับบรรจุ	7010.909	*15	*10
น้ำเกลือฉีดโลหิตพลาสมา หรือบรรจุยาที่ใช้ทางเส้นเลือด หรือที่มีความจุ 2 ลิตร สำหรับ			
บรรจุโลหิตหรือพลาสมา รวมทั้งขวดแก้วที่มีความจุไม่เกิน 0.03 ลิตร สำหรับบรรจุยาฉีด			
เครื่องแก้วที่ใช้ตามห้องปฏิบัติการ	70.17	20	5
เฉพาะหม้อกลั่น ดม และเครื่องประกอบ	7115.9	*5	*5
ด้วยทองคำขาว สำหรับใช้ตามห้องปฏิบัติการ			

ที่มา : ประกาศกรมศุลกากรตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 27 ธ.ค. 2537

หมายเหตุ : *เป็นการลดเฉพาะบางอุตสาหกรรมหรือบางรายการสินค้าในประเภทย่อยๆ นั้น

บรรณานุกรม

1. ไทย

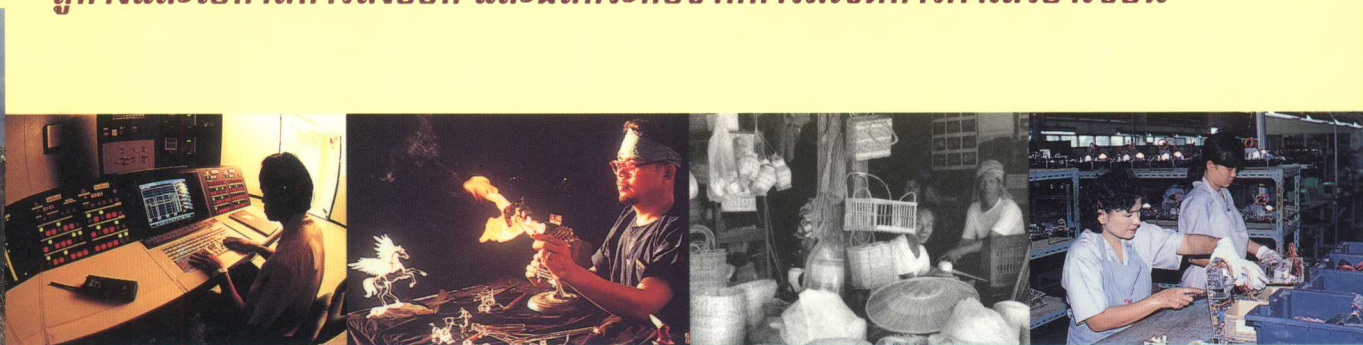
- กลุ่มอุตสาหกรรมแก้วและกระจก (2536) 'ข้อเสนอปัญหาภาษีอากรของกลุ่มอุตสาหกรรมแก้วและกระจก' เสนอต่อสภาอุตสาหกรรม (พฤศจิกายน)
- สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (2535) 'แบบสอบถามเรื่องเขตการค้าเสรีอาเซียน' (มีนาคม)
- นิพนธ์ พัวพงศกร และคณะ (2537) สู่ทางและโอกาส และผลกระทบจากการมีเขตการค้าเสรี อาเซียน : รายงานหลัก เสนอต่อสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย โดยฝ่ายเศรษฐกิจรายสาขา สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ธันวาคม

2. อังกฤษ

- Alchian, A.A. and W.R. Allen (1983). Exchange and Production, Belmont, California
: Wadsworth Inc.

สู่ทางและโอกาสการส่งออก และผลกระทบจากการมีเขตการค้าเสรีอาเซียน

อุตสาหกรรมแก้วและกระจก

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

เลขที่ 565 ซอยรามคำแหง 39 แขวงวังทองหลาง เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10310

โทรศัพท์ (02) 718-5460 โทรสาร (02) 718-5461-2 Web site: <http://www.info.ti>

 C.U.BOOK

สู่ทางและโอกาสการส่งออกแล
RCV322 18-09-43

9 789990 407969
C111 2100 B 110.